

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 24 K, pol leta 12 K in za četr leta 6 K. — Naročnina izven Jugoslavije 32 K. — Naročnina se pošilja na: Upravnštvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo, če obsegajo 4 strani 40 vin, na 8 straneh 60 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravnštvo: Koroška cesta štev. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Za inserate se plačuje od enostopne petitrste za enkrat K 180. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznana“ stane beseda 50 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. Nezaprt reklamacije so poštnine proste.

Ivan Vesenjak.

Gotovo je, da vsi ljudje nimajo časa, ali pa nimajo korajže, ali nimajo zmožnosti, da bi napisali ali ustmeno povedali, vsako svojo zadevo pravilno in načinko, pa tudi kratko in jedrnatno, kakor je treba. Kako si torej pomagamo?

Dragi moji! Naša organizacija ti hoče pomagati, ona ti hoče pripomoći do tvoje pravice, ona hoče biti tvoj zaščitnik in zagovornik. Naša „Slov. Kmečka zveza“ ti nudi priliko, da spraviš vse svoje zadeve na pravo mesto: vsako svojo željo, vsako svojo zahetivo in vsako svojo pritožbo črez krivico, katero trpiš.

Kako storimo to?

V vsaki fari sestavljam, odnosno na novo oživljamo odbore, „Kmečke zveze“ in ta odbor mora imeti v vsaki vasi ali občini vsaj enega zaupnika. Ako hočeš priti do veljave, ako hočeš pomoći ali nasveti, prislopi k naši organizaciji in bodi njen živ, to je delaven, ne medel in mrtev član! Kot član „Kmečke zveze“ pa dobro glej, da bo v tvoji vasi zaupnik ali odbornik le tisti, kateri ima največ zmožnosti, ki je pošten in pameten ter ima tudi trdno voljo brigati se za splošno korist svojih domačinov! Tvoja dolžnost je, da se v našo organizacijo ne vtihotavijo oderuh, nepoštenjaki in grdi sebičneži, ki nimajo srca za svojega sobrata in ne volje, da bi pomagali drugemu, ker vidijo povsod le sebe in svoj nednolačni žep.

Kaj je dolžnost odbornikov?

Zaupniki — odborniki morajo priti skupaj k seji vsaj enkrat v mesecu, boljše pa je, ako se sestanejo vsako nedeljo. Tam sklepajo in poročajo okrajnemu odboru in glavnemu odboru o vseh potrebah in zahtevah, ki jih imajo prebivalci okoliša. Naznajajo tudi vse nastale težave, morebitne nesreče in krivice, ki se temu ali onemu zgodijo. Ako je stvar nujna, pa jo morajo naznani takoj pismeno ali celo brzjavno glavnemu odboru ali naši pisarni v Mariboru, ali pa poslancu. V Celju in v Mariboru imamo namreč sedaj pisarne naše „Kmečke zveze“ in te dajejo brezplačno vse nasvete, izdelujejo tudi prošnje, rekurze

in sporocajo sklepe in zahteve vseh krajev vedno poslancem in vladi.

Kedaj se upravičeno pritožujem?

Ako si svoje zahteve in svoje težnje naznasil na prej opisani način naši organizaciji in našim poslancem, potem opravičeno pričakuješ ugodne rešitve ali pa vsaj temeljitega pouka in pojasnila, zakaj se tvoji zahtevi ni moglo ugoditi. Sedaj pa imaš tudi pravico jeziti se in kritizirati poslance in urade, aksi si ti storil svojo dolžnost in se tebi storjena krivica ni popravila, kajti potem je krivida res na organizaciji in poslancu, drugače pa ne.

Zopet vzgled iz vsakdanjega življenja! Prijetljivi in somišljenci iz ormoškega okraja nas redno obveščajo o svojih zahtevah in potrebah in marsikaj se je lahko izvršilo v korist ljudstva! V preteklih mesecih sem ponovno hodil k gospodu voditelju okrajnega glavarstva v Ptaju, da sem izvedel, kako je preskrbo živil in s pomočjo našega voditelja in bivšega ministra za prehrano gosp. dr. Korošca, se nam je posrečilo Haloz obvarovati lakote. Zato naglašauše enkrat: pomagati se zamore le tistem, ki svoje zahteve javi, pojasni in utemelji!

Mirno trdim: ni poslanca v našem Jugoslovenskem klubu, ki bi ne storil vseh potrebnih potov in posredoval v vseh poštenih in pametnih ter našim ljudem koristnih zadevah. Le obvešča nas po naših organizacijah in naravnost, toda pišite priporočeno, ker so pošte razmere na potu od Zagreba do Belgrada še vedno razmeroma slabe in se na navadna pisma bolj malo pazi. Najbolj je, da se obračate na pisarne naše Kmečke Zvezde; one vam potem ali same takoj vašo zadevo uredijo, ali pa pošljemo poslancem, kjer je to potrebno.

Kaj je treba še pomniti?

Mnogi so napačnega mišljenja, da je poslanec ali tudi država nekako vsemogočna, da lahko ustvari raj na zemlji. Delalo se je v tem oziru veliko preveč obljub in se še dela, ker se greši na lahkove, nost samo lastne posvetne sreče željnih in bogastva lačnih ljudi. Znano je, da se odlikujejo v tem ravno so-

ejalni demokratije, †katerih najskrajnejši del je skušal v komunizmu in boljševizmu uresničiti ta raj na zemlji, pa je razpalil je najhujše sovraščvo, rodil neizmerno število pobojev, grozno pomanjkanje in revščino. Nekako po tem slabem vzoru dela pri nas „Samostojna“ lažikmetska stranka.

Prijatelj, pomni: niti poslanec, niti država ti ne moreta nasuti v tvoje žepe ali tvoje predale recimo zlata, ki je izraz bogastva, kajti država zamore dati le to, kar potom davkov, monopolov, carin in pristojbin samu dobí! Nalog poslancev je, da se državni dohodki primerno dobro in plodonosno uporabljajo.

Ako ti kdo veliko obeta, potem veliko laže. Leto imamo, kar si z delom lastnih rok in lastnega razuma ustvarimo in priborimo s trudem in težavo, z bojem in znojem. Seveda pa pri tem ne smemo pozabiti na staro resnico: dva konja speljata več kakor eden in v združitvi dosežemo več, kakor pa ločeni! Zato se ravno organiziramo v gospodarske in politične organizacije. Seveda si moramo staviti tudi v vseh organizacijah poštene in dosegljive cilje. In zato veste in trezno presojoj, katera organizacija si stavi takšne cilje. Svest sem si, da boš prišel do prepričanja, da „Slov. Kmečka zveza“ dela samozavestno, pametno in trezno ter zato zasluži tvoje zaupanje. Ti pa imaš dolžnost nasproti sebi, svojim otrokom in svojemu stanu, da se je z vsem srecem okleneš in v njej po svoji vesti in svoji zmožnosti deluješ vstrajno in nesebično. Tako koristiš v resnicu trajno sebi in svojem bližnjem.

Kdor ti obeta v programih nemogoče reči, ta ti namenoma laže in te s tem naravnost smeši in zanjuje. Včasi je takšen človek zgag, ki od hujskarj živi, včasi je neizkušen in neveden, da še nima toliko izkušnje v življenju, da bi sam mirno presojoj, kar je mogoče in kar ni. Le zelo mali deci lahko doboveš, da je pena na božičnih orehih čisto zlato in lahko oblubiš, da boš šel in utrgal zvezdo z neba ter jo otroku položil kot igračo v roke. In še otrok ti trajno ne bo verjel. Tako dragi moji, je s strankami in programi in poslanci! Večnoresnična je beseda, ki jo je govoril Bog našemu očetu Adamu v raju, da bo zemlja rodila trnje in osat in da si bomo v potu svo-

LISTEK.

Januš Golec:

Sedlarci.

Saj vsakdo, kdor jo vidi, skomizne začudeno, žeš: Tako neznatna milakuža, pa dela tako razliko med Stajersko in Hrvatsko. Da! Sotla je bila oni kitajski zid med Slovencin Zagorci do proglaša tretjatske nam Jugoslavije. Vendar mislim, da bo ostala Sotla klub ujedinjenju še dolgo, dolgo za vse vasi ob njemem levem in desnem bregu plot in prelaz, preko katerega se vedno gleda, se ga prestopi ob potrebi; a popolnoma premostiti se Sotla ne bo pustila niti v doglednem času ne.

Med vsemi obsoletskimi prebivalci od izvira Sotle do njenega izliva in Savo opažamo neko vsestransko, prastaro in do skrajnosti krčevito trdovratno v-koreninjeno posebnost. Pristnega Obsotelčana pozna lahko že na kilometre daleč. Predvsem se oklepa celotnega dvobratskega prebivalstva ob Sotli nekak neopravičen in nezaslužen ponos, trdovratnost do zkrnjenošči, kljubovalnost napram versko in narodno zavednem življenju. Med vsemi mnogoštevilnimi vasi, ki so posejane ob obeh straneh Sotle, tvori koren, deblo in cvet nepregledne posebnosti vas moje rojstne župnije — Sedlarjevo. Župnijska kronika sv. Miklavža na Polju ima zapisano s precej starimi črkami, da so baje Sedlarci potomci Turkov, ki so zaostali ob Sotli in se združili v skupno naselbino, katero so krenili sosedje radi sedlarske obrti v — Sedlarjevo. Ni sem zgodovinar, radi te pomanjkljive znanosti tudi nikakor ne bom trdil, da bi bil ta zabilježek o turškem potomstvu mojih sodomačinov vklesan v zgodovinsko kamenita fla.

V naslednjih vrstah bi le rad zaupal javnosti pri svoji krščeni duši zagotovljeno, kar mi bo priredit vsak, kdor pozna to vas, da ne zaostaja naše Sed-

arjevo po svojih posebnostih prav nič za Višnjo goro na Kranjskem, Štajerskim Lembergom ali Veržejem.

Sedlarjevo je vas z 22 hišnimi številkami ob cesti in tik ob Sotli, nekako ravno na sredini med izvirom ter izlivom te obmejne reke. Od vode ločijo vas in prebivalce le leseni držaji (rante), da branijo vozovom, ki vozarijo po cesti v temni noči, in Sedlarjem samim, da ne okušajo prisiljeno in po nepotrebem brezalkoholne, dvobratske nam meje — Sotle Vas je, ako stejemo poleg 22 hišnih številk še vsa razna gospodarska poslopja, kolarnice, pojate in bajte precej razsežna, in je bila do za Sedlarce usodenega leta 1913 z malenkostnimi izjemami slammatostreha. Naše Sedlarjevo menda res ni bilo od zgodovinske nezaznamovane dobe svojega naselbinskega rojstva do leta 1913 obiskano od nobene naravne use, ki bi se bila drznila poseči razdiralno med lesena poslopja in slammate strehe tega sela. Vsak večletni poznavalec tega sela se je čudil, da še ni osvignil Sedlarjevega pri vsem ozko-tesnem objemu poslopij plameni bi požara.

In res ni bilo slišati do leta 1913, pa tudi ne pomni nikdo, da bi se bilo pokadilo kedaj nad Sedlarjevem bolj na debelo-gosto kakor po navadi. Sedlarci so čuvali svoje trhlo-leseno in slammatostreho gnezdo bolj od svovjega lastnega, časnega življenja, ker za večno srečnim se še ni veliko pehal doslej nobeden Sedlar.

Se le leta 1913 je neka zlobna, vendar doslej še neznanha roka zanetila v sredini Sedlarjevega ogenj, ki je upeljal prav do tal več poslopij. Da ni pogorela prav cela vas do zadnjega bruna in bilke, se imajo Sedlarci zahvaliti le neposredni bližini ogenj gasilni Sotli. Z novimi, zidanimi in z rdečo opoko kritimi poslopji, ki so zrasla po požaru, se je sicer spremeno nekoliko in pomešalo z belo in rdečo barvo zunanje lice Sedlarjevega; notranja uprava, delovanje in življenje sploh pa je ostalo tudi po dimu in plame-

nu isto kot tedaj, ko so se baje poženili ob Sotli zaostrali Turki s Slovenkami.

Bolj nego lega, hiše, poslopja, bajte ter kočure tega sela bo zanimalo bralce življenje pravega Sedlarca od njegovega prvega pogleda v svet pa do njegovih smrtno hladnih pet na farnem mirodvoru sv. Miklavža na Polju.

Vsek Sedlar, ki poseda le toliko svoje lastnine, da lahko mirno pljune na svojo posest, se ženi, ko je dosegel moško zrelost. Pri teh ženitvah, kar je pristno zakrnjenih Sedlarcev, pogledajo le preko dveh ali treh sosednih plotov in že sta rojen Sedlar in rojena Sedlarka mož in žena pred Bogom in domačo faro.

Kar se tiče naraščaja in potomstva, je blago-slovljeno Sedlarjevo dokaj od neba. Otrečajev ti mrzoli po Sedlarjevem kot komarjev ob spomladanskem solncu. Je pa nekaj čudnega in sedlarsko pristnega, da posegajo Sedlarci koj po prvem zakramenu sv. krsta v duhovniški delokrog in vsilijo novorjenčku že v zibelki poleg krščanskega patrona še bolj pagansko zveneče ime, katerega se ne otresa na Sedlare in ne Sedlarka do hladnega groba. Sedlarci se ne kličejo med seboj s krstnimi imeni vseh svetnikov, ampak: štor, kikla, rov, špeh, forent, čuk, sir, luft, cigan, rešetar, soldat itd.

To pa niso podedovana hišna imena, ampak vsilijo jih sosedje vsakemu Sedlarčku koj po krstu in to ime umre in se pozabi samo s smrtnjo. Le pri ženitvi se prenese tudi na zakonsko polovico s to spremembou, da se prismoli moževemu vaškemu imenu še ženska zaušnica na: a ali na ova.

Nikar ne mislite, da se kateri Sedlar jezi ali luduje na vsiljeno mu ime, četudi vsebuje po navadi njegovo življenjsko slabost in hibo, kaj še, saj za pravo krstno in pismo ime izve še le prvič v Šoři, drugič pri ženitvi, večkrat pri sodniji, na drugem svetu pa je menda zopet: luft, štor, ror itd.

Otroško vzgojo prepričajo Sedlarci po večini naravi sami. Ker očetje in matere veliko ne sejejo,

jega obraza služili svoj kruh. Popolne srečo ti na zemlji ne ustvari nihče. S pametnim, skupnim delom pa lahko dosežemo posvetno blagostanje.

Kakšno nalogo imajo poslanec?

Za prej smo govorili o poslanceh. Poglejmo si enkrat katančnje, kakšno naloga imajo;

Gotovo je, da vsi ljudje v državi ne morejo priti skupaj, da bi sklepali o svojih težnjah. Zato imamo poslane. Njihove glavne naloge pa so sledete: Poslanci delajo in sklepajo pred vsem nove postave, ali pa izpreminjajo že obstoječe, ako jih hočejo izboljšati. To seveda ne gre tako mirno, gladko in lanko, kakor si marsikdo misli, kajti vsak ima svoje želje in svoje zahteve, posamezni stanovi jih imajo ravnotako, kakor država v celoti. Kako težko se zedinijo recimo za to ali ono, samo na sebi dobro stvar že večkrat mali občinski odbori! pride do prepira, pojasnjevanj in zavlačevanj. Tako je še v veliko večji meri to v

državnem zboru. Kako se včasi občani perejo in prepirajo, kdo je oče nsk: predstojnik, ker dobro vedo, da je od tega v občini mnogo odvisno. Glej, dragi moj, ravno tako se večkrat peremo in prepiramo, kdo bo ministriški predsednik in kateri bodo njegovi odborniki — pomagači, ministri! Ni vseeno, kdo je zapan, še manj vseeno je, kdo je ministriški predsednik in kakšno je ministriško.

Druga važna nalog poslancev je, da zna vladu gledati na prste, kako uporablja državne dohodke in kje jih uporablja. Te je ena izmed glavnih in tudi najtežjavnejših nalog poslancev. Če tebi dela ureditve tvojega gospodarstva velikokrat skrbi in težave, kolikor bolj se dela skrbi in težave v temenu poslancev ureditev državnega gospodarstva. In kakor tebi ne gre vse tako izpod rok, kakor si sam želiš in ne zadene krivda tebe, tako je tudi s poslancem!

Tretja važna nalog poslancev je, da opozarja

svoje rojake na gospodarski napredek ter skrbi za to, da se blagostanje ljudstva dvigne. Pri tem pa mora imeti pred očmi vedno celoto, delati torej za splošno korist in podpirati posameznike le v toliko, kolikor je koristno vsem in ne škoduje posameznikom.

Poslanec mora nadalje paziti povsod na to, da se izvršujejo in spoštujejo postave, kajti brez teh ni miru in niso varni ne svojega imetja, ne svojega življenja. Nepošteno je torej, zahtevati od poslancev, da za posameznika izvrši ali izpostavlja nekaj, kar ni postavno, ni pravilno in kar je proti splošnim koristim.

Končno je važna nalog poslancev, da pomagajo do pravice vsem, ki se jim godi od strani drugih, posebno še od strani oblasti vede ali nevede, hote ali nehote krvica. Ponavljam tukaj, kar sem že rekel: ako hočeš, da poslanec v polni meri vrši svojo dolžnost, moraš ga poštovano obveščati! %

Presodite sami!

"Samostojna kmetijska stranka" še zdaj na vso moč taji, da bi bila v zvezi z liberalci. Najdejo se še ljudje, ki jim to verjamejo. In vendar, "Samostojna kmetijska stranka" je z liberalci v zvezi, je liberalna. Ima namen, pridobiti liberalni stranki na kmetih pristašev. Za to so trdni dokazi!

1. Pristaši "Samostojne" — prejšnji liberalci.

"Samostojna kmetijska stranka" se je ustanovila dne 1. junija 1919. Na ustanovnem shodu v Ljubljani so govorili skoro samo možje, ki so bili vedno steber liberalne stranke. Tudi načelstvo je po veliki večini iz bivših kmetskih liberalnih mogočnežev. Liberalno glasilo "Domovina" je takrat sama priznala, da so pristaši "Samostojne" možje, ki so bili po večini še pred enim tednom pristaši JDS (to je: liberalne stranke).

2. Liberalci pozdravljajo "Samostojno".

Ali so bili liberalci hudi, ker se je ustanovila "Samostojna"? Pa še kako! "Slovenski Narod", glavno glasilo liberalcev, je iskreno pozdravil novo stranko in povdarjal njen potrebo. Zgoraj imenovana "Domovina" je pisala že junija o Samostojni: "Ako hoče nova stranka dobro slovenskemu kmetu in jugoslovanskemu narodu, naj začne svoje delo tamkaj, kamor dosedaj organizacija JDS (liberalne stranke, op. ur.) še ni mogla" (namreč med kmetskim ljudstvom, kjer liberalna, brezverska in meščanska, kapitalistična stranka klub močnemu prizadevanju ni mogla dobiti tal, ker jo kmetsko ljudstvo predobro pozna). Ker liberalna stranka med vernim kmetskim ljudstvom ni mogla ničesar doseči, je z veseljem pozdravila Samostojno, ki ima namen, po zvajici spraviti kmetsko ljudstvo v liberalni tabor. — Dr. Kukovec, sedanji vodja liberalne stranke, je posvetil dne 12. septembra v "Slovenskem Narodu" in kmalu nato v liberalnem "Mariborskem Delavecu" dolg članek "Samostojni kmetijski stranki za Slovenijo." V njem poziva Samostojno kmetijsko stranko, naj zahteva od drugih slovenskih strank, da ji odstopijo primerno število poslankih mest. Češ: liberalna (demokratska) stranka je rad da priložnost, da sodeluje v političnem življenju. — Ko se je dne 23. novembra Samostojna šla klanjati liberalnemu predsedniku deželnne vlade dr. Žerjavu, jih je tudi dr. Žerjav pozdravil tako: "Zelo me veseli, da ste se organizirali v čvrsto novo stranko!"

Prosim vas lepo, zdaj pa presodite sami: Ako liberalna stranka, ki je na protikrščanskem stališču,

pozdravlja Samostojno ter ji ponuja poslanska mesta, ali ne priča to dovoli jasno, da mora biti nek miš-maš med liberalci in Samostojno? Ali so liberalci kdaj pozdravili KZ, ki je krščanska kmetska stranka? Nikdar ne! In tudi ne morejo. Ker krščanstvo in protikrščanstvo, vera in nevera, Kristus in Belial, to ne more vso večnost skupaj. Pač pa se lepo ujema protikrščanski liberalizem in zazadaj navidez versko indifferentna, v resnici pa protikrščanska Samostojna.

3. Liberalci sami priznavajo, da je "Samostojna" liberalna.

A dokaz gre dalje. Liberalci sami so priznali, da je Samostojna, sad, dete brezverske liberalne stranke. Dr. Tavčar, prejšnji vodja liberalne stranke, je napisal v "Slovenskem Narodu" dne 5. septembra to-le: "Napredna (liberalna, op. ur.) slovenska stranka je skušala dobiti privržencev med kmety. Sad tega je neodvisna kmečka stranka" (to je: Samostojna kmetijska stranka). — Najjasnejši dokaz zveže Samostojne z liberalci pa je ta: Dne 22. novembra je liberalna stranka poslala svojim krajevnim organizacijam obširno okrožnico, v kateri naroča svojim liberalnim pristašem: "Naši (= liberalni) pristaši in pristaši Neodvisne (Samostojne) kmetske stranke snujejo gospodarsko organizacijo "Ekonom" . . . Vsem našim (liberalnim, op. ur.) gospodarskim organizacijam, kakor tudi posameznikom priporočamo, da pristopajo. Takih organizacij mi dosedaj nismo imeli in zato so naši (= liberalni) pristaši velikokrat trpeli očitno škodo, med tem ko je klerikalce (= pristaše krščanske Kmečke Zveze, op. ur.) podpirala Gospodarska Zveza." Gospodarska organizacija "Ekonom" je torej skupno podjetje liberalne in Samostojne stranke. Za skupno podjetje je neobhodno potrebno sporazuma in zvezne. Torej je Samostojna kmetijska stranka zvezana z liberalno! Zvezani so. Se več! Liberalci svoje liberalne pristaše naravnost pozivajo, naj pristopajo v Samostojno. Ravnonarbeni omenjeni liberalni okrožnici storijo tudi te besede: "Glede razmerja naše (liberalne, op. ur.) stranke do Neodvisne kmečke stranke povdārjam sledē: naša (= liberalna, op. ur.) stranka ne bo nikjer ovirala razvoja Neodvisne kmečke stranke in naši pristaši lahko vstopijo tudi v organizacijo Neodvisne kmečke stranke." — Liberalna stranka s tem uradno ugotavila, da so njeni liberalni pristaši obenem lahko pristaši Samostojne ali Neodvisne kmetijske stranke. Stranke se ločijo in se družijo po nazorih, krščanskih ali nekrščanskih. Ni-

ne more biti obenem član dveh strank, ki si po nazorih, krščanskih ali nekrščanskih, nasprotuje. Ker pa so pristaši protikrščanske liberalne stranke lahko ob enem tudi pristaši Samostojne kmetijske stranke, je nad vse jasno, da se Samostojna sklada z liberalno v njenih protikrščanskih, svobodomiselnih nazorih. Kako bi sicer liberalna, svobodomiselna in protikrščanska stranka svojim pristašem priporočala, naj vstopijo v Samostojno?

4. Dejanja "Samostojne" pričajo, da je liberalna.

Klub tem jasnim dokazom še Samostojnega vedno tajijo, da bi bili liberalni. Med vernim kmečkim ljudstvom bi jih nekaj časa držalo še edino to, če ne bi bili zvezani z liberalci. To dobro vedo. Zato tako zakrivajo svoj liberalizem. A le v besedah. Njih dejanja govore drugače. Dejanja Samostojne so liberalna. Opustimo to, da na shodih Samostojne govorijo liberalni advokati (dr. Dimnik v Vidmu) in da so pristaši Samostojne Sokoli. So še druga liberalna dejanja Samostojne.

Prvič: Zakaj se je hodila Samostojna na tojem zborovanju v Ljubljani dne 23. novembra. red deželnih dvorcev klanjat novemu vsljencu, pokrajinsku predsedniku dr. Žerjavu, najzagrizenejšemu liberalcu, ki je od demokratsko-socialistične beografske vlade postavljen za to, da v Sloveniji po liberalnih načelih zatira svobodo Slovencev in siloma vbrizgava v naši verni narod protikrščanski, proticerkveni duh. Zakaj se mu je Samostojna poklonila? Zato ker je liberalna in se je morala pokloniti svojemu generalu:

Dalje: Na istem shodu je Urek obsojal stranke (to je: Kmečke Zveze, op. ur.), ki hočejo samoupravo pokrajin. Naša krščanska Kmečka Zveza hoče skupnost s Hrvati in Srbi, hoče močno skupno državo Jugoslavijo, a le skupnost v zakonodaji in v upravi tam, kjer je v korist države, kjer pa je v korist prebivalstva, pa imej upravo vsak narod za se: Slovenci za se, Hrvati za se in Srbi za se. Tako hoče tudi najmočnejša srbska radikalna stranka in hrvatski Nar klub. To tudi edino pravo. Samostojna pa se je izrazila proti temu. Hoče torej popolno skupnost, ne le v zakonodaji, ampak v upravi tudi tam, kjer ni v korist prebivalstva. Zakaj? Ker isto, namreč centralizem, zahtevajo tudi liberalci. Dr. Žerjav jih je takrat za to izjavil še prav posebno pohvalil.

Tretjič: Samostojneci pravijo, da niso proti vsemi. A še da danes niso protestirali proti novemu solskemu načrtu, ki omejuje verski poduk v soli, nje

larci pred vojno tudi preko temnozelene Sotle, na hravatsko-bratskih tleh, tik ob Sotli, v do danes takozv. Skalički bajti. Tako iz Sedlarjevega lahko pride preko brvi do iz desek zbitne in za silo s slamo krite bajte, ki krije nekaj miz in klopi ter prosto ognjišče ob voglu in z rdeče vihajočo zastavico na strehi.

Tukaj je pred vojno klal, drl in evrl na ognjišču jance in točil vino v spomladni, poletju in v jeseni Hrvat — stari Skalički. Ta bajtarsko krčmarska vratata so bila odprta gostom le ob nedeljah in praznikih. Vse mize te kolibe so zasedali le Sedlarci od starosti 14 let naprej in najblžji Hrvatje. Ti gostje niso navadno peli, niti plesali, ampak kvartali za vino in s česnom daleč vonjajoče odognjeno ovčje pečenko. — Kajti v kvartopirske šolo ti zahaja vsak Sedlarc, od kar se začne zavedati po svoji skromni pameti, da je na svetu, in potem izvršuje to meštrijo do svoje preseliche na njivo večnega miru farnega patrona sv. Miklavža na Polju.

Gotovo, odkar je izsal sam pečenščak karte na zemljo iz svoje vražje bisage in malhe, še ni živel, še manj pa umrl Sedlarc, ki bi ne bil strokovno izobražen večak v vseh ovinkih poštenosti in nepoštenosti kvartopirske umetnosti. Kvartanje je že nekak podovan ter prirojen greh vseh Sedlarcev, odkar jih pozna ustno izročilo, ker nobena slovenski javnosti do stopna knjiga se še ni obregnila do teh vrst ob nje.

Pa vrnimo se zopet nazaj od kvart k Skalički bajti. Nedeljske in prazniške izlete so delali šolskim klopm odrasli Sedlarci k bratu Hrvatu, ki jim je posregral s pečenko ter pijačo za malenkostne krajcarje, katere je porivala v žep krčmarju sedlarščku duševna zabava in uteha — kvarte in križ s kredo po mizi za vino in pečenega janca.

Samo po parkrat na leto in še to v poletju in jeseni ob veliki in mali Gospojinici je najel stari Skalički kakšega mehača, ki je krtačil s civilom ter velikom za godbo bolj okajena in debela sedlarščka učeta.

(Dalej približujem.)

ne žanjejo in ne spravljajo v svoje žitnice, živijo tudi njih offroti kot vrabci pod nebom, ki zobljejo danes tu in jutri tam, kjer se jim potrosi kaj iz usmiljenja, ali pa si napolnil tudi sami bodisi skrovoma, bodisi tudi siloma pri belem dnevu svoje gladne želodčke z vili na prvimi črešnjami in drugim sadjem.

Saj obiska sedlarskih brezperutnih vrabcev v svoj sadonosnik se boj vsak podanik darežljivega sv. Miklavža na Polju boli nego Afrikanec ali Azijec — kobilice.

Sam in na lastne oči sem bil priča, ko se je u sedlo nekaj desetin teh kobilic iz Sedlarjevega v temničastem mraku na veje grma, ki mu pravimo mi ob Sotli: laški lešniki. Leskov grm je bil tik ob Sotli. Sedlarčki so čivkali v njem, se pulili, ravsali in klofali za sicer trd in skromen sad. Grm je bil last sednega vaščana, ki je izdrl pri pogledu na ta oživeni grm na njivi dolgo fižolovko in se plazil proti grmu. Cez nekaj trenutkov je prenehalo kar na mah ono otroško čivkanje v gostem grmu, čul sem le še glasno udrihanje s preklo in eden štrbunk za drugim v jesensko hladno Sotlo.

Vsi Sedlarčki so poskakali iz strahu pred lese, trdo fižolovko v vodo, odplavali na hrvatsko stran in se norčevali iz lastnika leskovega grma, ki je še udrihal in lomastil na slepo po praznih in nedolžnih vejah.

Sedlare ti pleza kot veverica in plava kot ščurka, žojo po prvih korakih življenja. Saj sadno drevo, ptičja gnezda, žabe in ribe v Sotli so telesna paša sedlarških otrok.

No, v šolo pa pošiljajo Sedlarci svojo mladino na sicer veliko nevoljo ter jezo vaškega šolnika in fajmoštra. Ce je zabil učitelj Sedlarčku po tisočerih udarcih črke in številke v za uk prevolto glavo, je še segel veliko in — vse! O katehetu niti ne govorim rád, ker se še spominjam sam predobro, da je nosil rajni g. župnik v šolo nekaj metrov dolgo brezovko, ki je imela ob koncu trd vozsel, segel je ž njo po dolini iz prve klopi v zadnjo, kjer so sedeli Sedlarci in ed levo na desno v takozvano oslovsko klop, kjer ni

so ločile Sedlarke enega Boga od treh oseb, 6 resnic od 7 zakramentov, 10 božjih od petro cerkevnih. Za uk posvetne in krščansko zveličavne celine še pač ni bil dostopen doslej skoro nobeden vaščan iz Sedlarjevega. Pismouk pa je med njimi vsak, ki si je obdržal v spominu za življenje skok preko najožje grabe črk in številk, ednega Boga in treh božjih oseb, katerim pravijo tudi v Sedlarjevem presveti Trojice. Za uk in brihanje iz knjig niso Sedlarci. Niti kakega pristno rojenega šoštarja, žnidarja ali kakega druga rotopartija si doslej niso vzgojili ter izmuštrali.

Ce pa že niso za uk in meštrijo, so menda prikrojeni njih možgani in roke za poljedelstvo in življeno? Oh, saj sem že omenil zgoraj z onim pljun-kot na lastno zemljo, da ne najdem v celem Sedlarjevem niti enega poštenega gruntarja, ampak so prisrivena vsa posestva naših Sedlarcev že od nekdaj po socialdemokraško tako, da jih objame lastnik prav izlahka z obema rokama. Ako pa si je pljunil Sedlarc dvakrat ali trikrat na leto v roke, pa je že tudi porosal, posejal, okopal, ogrnil, požel in spravil za zimo. Pri takem poljedelstvu pa je v Sedlarjevem tudi glede življene precej slabo.

Tamkaj pod križem, predno dospeš v Sedlarjevo od severne strani, se ti razteza ponos vseh Sedlarcev, njih srednja ter višja šola — trikotna gmajna! Na tej gmajni lahko vidis od slovesa onega do njegovega zopetnega prihoda vse rogate, kopitaste in šestinaste četveronožce, katere pase in čuva na de-seline otrok, mladeničev, mož in žensk.

Gmajna in rante ob Sotli so Sedlarcem ono zbirališče, kakor drugim vaška lipa in prostor pred faro cerkvijo, mestjanom pa glavni trg ali rotovž. Ob delavnikih na gmajni, ob nedeljah in praznikih, ko je večji tujski promet skozi Sedlarjevo, pa so shajališče vseh vaščanov one rante ob Sotli, ob katere se na-slanjajo od zore do poznega mraka, zrč med raznimi pogovori v žuboreče valčke Sotle, ki jih loči od bračov Hrvatov.

Da pa ne bom pozabil, prezrl in izpustil, budi omenjeno že koj na tem mestu, da se se shajali Sed-

Cerkvi vsak vpliv na vzgojo otrok in hoče staršem oddani vsako pravico do šole. To je najhujše žalj jeverskega, krščanskega čuta slovenskega ljudstva in Kmečka Zveza zmirom in zmirom protestira zoper ta načrt. Samostojna kmetijska stranka se do danes ni zganila, ni obsodila svobodorjevstva in protiverskega šolskega načrta. Torej je z njim zadovoljna! Zato ga ni in ga tudi ne more obsoditi? Zato ne, ker je liberalna. Pač pa imamo izjavi dveh voditeljev Samostojne o tej stvari. Mrmolja se je izrazil dne 1. no-

SLOVENSKI GOSPODAR.

vembra 1919 v Jarenini, da še ni čas za protest proti brezverskemu šolskemu načrtu. Drugi znan agitator Samostojne, Tršan, pa je izjavil, da bo kmet stranka v državnem zboru gledale vere in šole glasovala z večino. Ce bo torej večina za to, da se veronauk vrže iz šole, bo tudi Samostojna za to. Ce bo večina poslancev za to, da se odpravi krščanski zakon in se vpelje civilni zakon in ločitev zakona, bo tudi Samostojna za to glasovala!

Da, krščansko, kmečko ljudstvo: To bo zaduža

1. Kako delajo naši nasprotniki.

Naši nasprotniki, liberalci in socijalni demokratje, hočejo Slovenijo kar preplaviti s svojimi časopisi: „Nova doba“, „Plujski list“, „Domovina“, „Jugoslavija“, „Mariborski delavec“, „Ljudski glas“ in drugi. Sami novi naslovi, ki jih pred in med vojno poznali. A le oblike je nova. Volk pa je stari, protikrščanski. Nasprotniki krščanstva predobro vedo, kako moč in vpliv ima časopis! Saj bere časopise vsak človek, izobraženec, rokodelc, kmet in delavec! Jud Mozes Montefiore je rekel pred 80 leti: „Kaj govorite: Dokler nimamo v rokah tiska, je vse kar pravite, zastoj. Dokler mi judje nimamo v lasti časopisov, da emamljamo svet in ga varamo, ne dosegemo ničesar. Tisk napravlja javno mnenje, ga spreminja kakor hoče, vpliva na volitve, urejuje vse delovanje“. Pariški jud Kremje je govoril: „Vse je zavisno od pouka v časopisu. Torej skušajmo na vsak način, da si časopisje prilastimo, potem bo vse naše.“ In res, judje imajo dandanes v rokah svetovno časopisje.

Pri nas na Slovenskem se hočejo po judovskem navodilu in načinu polasti tiska liberalci in socijalni demokratje. Pokupiti hočejo kar največ tiskarn. Liberalci so kupili pred kratkim v Ljubljani Bambergovu tiskarno in jo prekrstili v „Stampo“; v Mariboru so dobili v roke Rabitschevo in Kralikovo tiskarno. Socijalni demokratje pa so v Mariboru kupili Mostböckovo tiskarno. Vse širi tiskarne so bile neznanstvo drage. A žrivovali so, vedoč: kdor ima tiskarno, ima časopisje, kdor ima časopisje, dobi sčasova v oblast ljudstva. To je posebno važno zdaj, ko ljudstvo sodeluje ali pravzaprav: bi moral sodelovati pri vladanju države. Omenim samo, kako so hoteli nasprotniki ljudstvo pridobiti za protiverski šolski načrt. S kako besnostjo se je zaganjala liberalna celjska „Nova doba“ v slovenske samostanske in duhov-

Delo za naše časnike

nike šole in zavode, ki jih je imenovala „črna roka“. S tem je hotel ta list samo podpirati novi, in ljudstvo pridobiti za proticerkevni šolski načrt, ki določa, da naj bodo vsa učiteljiča državna, ter hoče s tem zatreći samostanska učiteljiča. Socijaldemokrati „Naprej“ pa je prinašal celih 14 dni proticerkevne članke, ki naj bi ljudstvu vibili v glavo, da je Cerkev sovražnica izobrazbe in da torej novi šolski načrt prav storji, če Cerkev vrže iz šole. Tako so hoteli protikrščanski listi ljudstvo odvrniti, da ne bi protestiralo proti šolskemu načrtu. — V kratkem pridejo volitve. Od volitev bo zavisno, kdo bo vladal našo državo in kako jo bo do vladati: ali po krščanskih načelih ali na brezverskih liberalnih in socijalističnih naukih. Ob volitvah se bo najbolj pokazala moč časopisja. Ljudje bodo volili tako, kakor jim bo narekoval časnik, ki ga berejo. Zato naši nasprotniki toliko žrtvujejo za svoj tisk, zato ga s tako vztrajnostjo in visnostenijo širijo med naše ljudstvo in z njim svoje krive, protikrščanske nazore.

2. In mi naj držimo roke križem?

Ali naj mi, ki prisegamo na krščanska načela, držimo roke križem? Ali res naj velja tudi za nas, da so otroci tega sveta modrejši kot otroci luči? Naša sveta dolžnost je, da z vso vnemo delamo za krščanske liste: „Gospodar“, „Straža“, „Domoljub“, „Slovenec“ i. dr! Kajti le s tem se moremo uspešno bojevati proti nasprotnim listom, da šrimo naše časnike! Papež Leon XIII. je leta 1886 pisal ogrskim katoličanom: „Srite dobre spise, ki zagovarjajo resnice in vzpodljujajo k čednostnemu življenju.“ Slavni Škof Ketteler je rekel: „Kdor nima dandanes nikakogga smisla za kateško časopisje, se ne more imenovati dober katoličan!“ Papež Pij X. je sprejel katoliškega časnikarja. Blagoslovil mu je časnikarsko pismo ter mu ga potem dal nazaj rekoč: „Ni bolj plemenitega misijona, kakor je časnikarski. Blagoslovim to znamenje vašega poklica. Moji predniki so blagoslovili meče in orožje krščanskim vojakom, jaz smatram za važnejše, da kličem blagoslova na pero kazoliskemu časnikarju.“ Tako važnost polagajo naši cerkveni poglavari na časopisje!

in najnajša posledica, če bi prišli v državni zbor poslanci Samostojne kmetijske stranke: Brezverska Šola in ločitev zakona! Slovenki liberalci so zahtevali že leta 1906 svobodno, brezversko šolo in so leta 1912 glasovali za ločitev zakona. Za to bodo glasovali tudi poslanci liberalne Samostojne kmetijske stranke, ako pridejo v državni zbor. Krščansko kmečko in slovensko ljudstvo ima dolžnost skrbeti, da se to — zgoditi!

3. Sirjenje naših listov bodi organizirano!

Možje, ženo, mladeniči, dekleta! Izobraževalna društva, Dekliške zveze, Marijine družbe, Orli, zaupniki Kmečkih Zvez! Vsi, ki čutite krščansko, vržite se se zdaj ob Novem letu s svetim navdušenjem na razširjanje našega časopisa, zlasti „Gospodarja“ in „Straže“. A delo za naše liste bodi organizirano! V vsaki župniji se naj razdeli delo za razširjanje naših časnikov po vseh ali krajin. Orel ali Dekliška zveza ali Marijina družba ali Izobraževalno društvo dolobi za vsako vas ali kraj enega, ki nabira naročnike. Ni pa dovolj, da tisti samo agitura, ampak naj obenem pobere od novih naročnikov naročnino, si zapiše njih naslove in poslje nabranu skupno sveto in naslove naročnikov upravnemu „Slov. Gospodaria“, oz. „Straže“ v Maribor. Tiskarna sv. Cirila. Lahko tudi vsi nabiralcem ene župnije izroči naročnino in a-slove naročnikov enemu, n. pr. blagajniku društva in na potem pošlje za vse nove naročnike cele župnije na upravnemu listu. Kjer je ustavljena in organizirana Kmečka zveza, naj zaupniki Kmečke zveze na zgoraj popisani način nabirajo naročnike! Tako se naj kar najhitreje organizira delo za naše liste po vseh župnjah! Kjer si eden sam ne more naročiti lista, naj si jih naredita po dva ali trije skup!

Delo za razširjanje naših listov je apostolsko delo. Ob volitvah, pri zakonodaji, pri vladanju naši države, pri vzgoji otrok, v naravnem in verskem življenju našega ljudstva. Vsepovod se bo poznalo, ali in koliko se je delalo za katoliško časopisje!

Naša ljudska šola.

(Iz kmetskih krogov.)

re bi se dal ta zlati čas bolje obrniti! Koliko se je naša ljudska šola menila za kmetijstvo, vinograd, gospodinjstvo, sadjerejo, čebelorejo itd.? Niti osnovnih pojmov ni nudila otroku in vendar bi vse to zanimalo vsakega, še tako lenega in nenadarjenega našega otroka!

Seveda, za te predmete so druge šole, srokovne. Gotovo. Pa kje so te šole? Mogoče v vsakem okraju ena? To bi še šlo. Toda tu nimaš druge izbire, ali pošteje otroka za vinogradstvo v Maribor, za poledelstvo v St. Jur ali Novo Mesto, za gospodinjstvo pa v Ljubljano; in tam se naj otrok še par let tega uči, kar bi mu morala nuditi domača šola.

In poglejmo statistiko, pa se bomo čudili, kako malo kmetskih fantov in deklet obiskuje te šole. Tu intam kdo iz premožnejše hiše, za večino druga, v božnjejših, so te šole nepristopne, četudi so za vsega krvavo potrebne.

Zato pridemo nazaj na ljudsko šolo, ki je kmetskemu človeku najbližji učni zavod, in zahtevamo od nje, da nadomesti učencu vsaj deloma tudi gospodarske strokovne šole. Kmetski učenec naj v domači šoli zve za vse potrebno, kar se v teh šolah poučuje. Intu omenimo načrt Kmečke Zveze iz Cerkelj, ki predlaga, naj bi se od 11. do 14. leta v prvi vrsti učili v šoli predmeti, prikrojeni stanovski izobrazbi (polje -

delstvo, zadružništvo, sadjereja itd.). Ta poduk bi pa moral v zimskem času obiskovati tudi otroci od 14.—16. leta, razven seveda tistih, ki so staršem doma neobhodno potrebni.

Tako bi ljudska šola res ustrezala nujnim potrebam kmetskega prebivalstva in imelo bi ljudstvo za njo tudi več zanimanja in veselja.

Seveda bi se na takih šolah zahtevalo od učencev nekaj več kakor doslej, in tudi delo bi bilo težje; pa to delo bi bilo plodonosno, občekoristno. Pri izstoriu učencev iz šole bi imel učitelj ponosno zavest, da jih je vzgojil za življenje.

Vzgoja za življenje, to bodi cilj ljudske šole! Naš novi načrt za narodne šole, ki ga je izdelal Prosvetni odbor v Beogradu, žalibog temu namenu ne ustreza, zato ga v tej obliki z mirno vestjo odklanjam. Kot smoter narodnih šol stavi ta načrt zlasti to, da širijo med narodom pismenost in prosveto. Kaj pa je ljudska prosveta? Samo blesteča fraza je in ostane, ako ne nudi ljudstvu tudi stanovske izobrazbe. A ravno tej ne daje novi načrt tistega mesta v šoli, kar bi bilo za ljudstvo potrebno.

Zato povzdignemo v imenu kmečkega ljudstva svoj glas: Dajte nam ljudskih šol, ki bodo odgovarjale vsem potrebam ljudstva, pa se bo povzdignila ljudska kultura, pa tudi ljudska blagostanje. A. P.

Kmet in draginja.

Na Francoskem se kuje iz 1 kg zlata 3100 frankov, na Nemškem pa iz 1 kg zlata 2511 mark. Potem dobimo: 2952 kron = 3100 frankov = 2511 mark. Ena krona je torej več vredna kakor 1 frank, a manj kakor 1 marka.

2. Banke in papirnat denar.

Vendar pa v nobeni državi ne ostane zlato v prometu, kajti pretežko je, da bi se velike svote mogli plačevati v zlatu, tudi prenevarno, tudi bi se zlato preveč obrando.

Zato se nahajajo v vseh državah banke, katerih imajo zlato v svojih zalogah, a izdajajo posebne nakaznice, v katerih jamčijo, da dobi vsak prinošec dotočno nakaznico na zahtevo ono svoto v zlatu, na katero se glasi nakaznica. V Avstro-Ogrski je prevzela ta posel Avstro-Ogrska banka in izdajala je papirje, naš papirnat denar. Na vsakem takem papirju je še sedaj natisnjeno in podpisano od Avstro-Ogrske banke, da izplača na zahtevo pri svojih blagajnah na Dunaju in v Budimpešti za vsak bankovce ono svoto, ki jo izkazuje bankovec, in sicer v zakonitem kovinsatem denarju; tak denar pa je od leta 1892 dalje zlato. Seveda je banka morala imeti za bankovce primerno kritje deloma v zlatu, deloma v drugih vrednostih, tako, da je lahko vsak čas zamenjala papir za zlato.

Pred vojno se je tudi lahko povsod dobilo za papir toliko denarja v zlatu, kakor je kazal bankovec in ker so bili bankovci bolj priročni, se je splošno rajše jemalo papirnate bankovce, kakor pa zlato.

Z izbruhom vojske se je položaj temeljito izpremenil. Država je hitro nakupovala v inozemstvu raven potrebščine. Inozemstvo pa ni več zaupalo banki in državi, da bodo mogli za papirnate bankovce plačevati zlato in zahtevalo je plačilo v zlatu. Ker država ni imela zlata, ga je odvzela Avstro-Ogrske banki in žnjim plačala razne nabave, zato je pa banki prepovedala, izplačevati za bankovce zlato. Država je pa potrebovala veliko denarja tudi v notranjosti, stroški za vojaštvom, za podporo vpklicanih itd. so se množili. Preskrbela si je potrebna sredstva na način, da je banki zauzakala, naj tiska toliko več bankovcev. Na ta način je torej šlo pokritje za stare bankovce v inozemstvo, a po vrhu tega se je izdala velika množina bankovcev brez pokritja. Ob razpadu države se je cenilo število takih bankovcev na 54 milijard.

Na ta način se je izpremenila zlata valuta v papirnato valuto, denar je postal papir. Ker ni bilo pokritja za ta papir, se je sprejemal le radi tega, ker je država tako zauzakala. Država pa lahko kaj tacega zauzake le svojim lastnim državljanom, državna oblast ne sega preko njenih mej. Cisto naravno, da

1. Zlato merilo vrednosti.

Ali je kakšna stvar draga ali po ceni, to moramo določiti še le tedaj, če primerjamo eno stvar z drugo. Kot splošno merilo za vrednost nam služi denar. Kot denar nam pa lahko služijo najrazličnejše stvari. Denar je lahko vsaka stvar, katero določi država, da se more koi denar sprejemati. Najdemo država, v katerih služi kot denar živila, v drugih zoper steklo v tretji zoper biseri, tudi sol itd. V vseh modernih državah, ki so udeležene na svetovni trgovini, se je uvedlo kot denar zlato, in tako je postal splošno merilo za vrednost posameznih stvari. Tako je tudi bivša Avstro-Ogrska leta 1892 vzela za podlagu svojemu denarnemu sistemu zlato in določila, da se mora iz 1 kg čistega zlata kovati 2953 K.

Vrednost zlata je po celotnem svetu, v kolikor pride v poštev mednarodna trgovina, enaka. Ce torej hočemo primerjati vrednost avstrijskih zlatnikov z drugim denarjem, moramo vedeti, koliko zlatnikov svojega denarja, kuje druga država iz 1 kg, jednakov zlata.

in ozemstvo takega denarja ne sprejema za jednakov veljavnega, kajti papir ni zlato. Sprejema ga le v toliko, v kolikor ima upanje, da se ga bude lahko zoper iznebilo prinakupu blaga v državi, ki je papirnat denar izdala. Tako upanje je pa tem večje, čim solidnejše je gospodarstvo države. Mnogo vplivajo tudi politične razmere. Nikdar se ga pa ne sprejema kot enakovrednega, plača se ga po kurzu, ki se vedno spreminja.

Med svetovno vojno je kurz naše krone padal in se dvigal in se spreminja, kakor je pač bil položaj na bojišču. Julija 1918 je znašalo razmerje s Francoskom približno eno tretjino. Silno naglo je pa začel kurz padati, ko se je začela naša fronta krhati. Inozemstvo je uvidelo, da država, ki je izdala papirnati denar, papirja ne bode mogla kriti. Se hujše je bilo po razpadu države, in sedaj se mora plačati za eden frank 20 K in še več, dočim se je pred vojsko plačalo za eden frank 94 vinarjev. Inozemstvo torej plačuje za našo krono 7 vinarjev.

3. Gospodarski kurz krone.

V lastni državi kurz ni jednakov padal, kruna je obdržala tu svoj gospodarski kurz. Gospodarski kurz naše krone se vidi najbolje tedaj, če primerjamo kupno moč naše krone pri nas s kupno močjo franka na Francoskem. Pri tem vidimo, da stanejo one stvari, ki jih sami pridelujemo, pri nas toliko kron, kakor na Francoskem frankov. Glede teh stvari je torej gospodarski kurz krog pri nas enak gospodarskemu kurzu franka na Francoskem.

Politični pregled.

Jugoslavija.

Prestolonaslednik Aleksander je podaljšal svoje bivanje na Francoskem za 10 dni.

Med Jugoslavijo in Avstrijo je podpisal naš minister za šume in rude g. Anton Kristan na Dunaju novo trgovsko pogodbo.

Povsej Jugoslaviji se bo otvoril v kratkem poštuhranilnični in čekovni promet. Tozadni zakon je že izdelan in bo predložen v potrditev.

Med Jugoslavijo in Nemčijo se bo zopet vpustil redni trgovski promet in obnovila trgovska pogodba med obema državama.

Cudno je, da zamorejo sploh vladati v Beogradu, ker se mudi na poovanju kar devet naših ministrov.

Po celi Jugoslaviji se bodo vršile občinske volitve koncem januarja 1920.

V Avstrijo, Čehoslovaško in Grčijo izvaja Jugoslavija žito po tistem. Tudi francoska vlada namenava pri nas kupiti 50.000 ton žita, 100.000 ton kruze in 10.000 ton ovsa. Marca in aprila bi se naj že začelo z odpošiljatvijo te žitne nabave v Francijo.

Italija.

Italijanska vlada se pogaja z D'Annunzijem, da bi zapustil mirnim potom Reko s svojimi prostovoljci. Tozadna pogajanja se bližajo za trdilih v listih koncu. Vladni zahtevi, da na ostavi D'Annunzio Reko, je pritegnila tudi pretežna večina reškega prebivalstva pri ljudskem glasovanju proti D'Annunziju. Ako bo zapustil D'Annunzio Reko, jo bodo zasedle čete italijanske vlade. V Parizu zahtevajo, da ustavi in prepreči Italija na vsak način D'Annunzijev prodiranje po Dalmaciji. Ker se tega ukaza iz Pariza italijanska vlada dosedaj ni izpolnila, je odložil italijanski ministrski predsednik Nitti svoje potovanje v Pariz.

Italijanska vlada bo predložila zakon, potom katerega ne bo več odločeval o vojski in miru kralj, ampak parlament.

Italijanski socialisti se posredujejo za žensko volilno pravico.

Avstrija.

Na Dunaj do sope ententna komisija, ki be nadzirovala izvedbo saintgermainške mirovne pogodbe v Avstriji.

V Gradecu in po nemškem Štajerskem sta je novo liberalno ljudsko stranko, ki se bo potegovala za priklopitev Avstrije k Nemčiji.

Francoska.

Listi poročajo, da bo izvoljen predsednik francoske republike Clemenceau. Ministrski predsednik bi naj postal Millerand, Poincaré, sedanji predsednik, bi pa naj prevzel finančno ministrstvo.

Kakor povsod po Evropi, vlada tudi v Parizu veliko pomanjkanje premoga. Radi pomanjkanja premoga se bo omejila razsvetljava pariškega mesta.

Nemčija.

Razdelitev nemških kolonij. Nemška južnozapadna Afrika bi naj pripadala Angliji in tudi otoče Nauru v Tihem Oceanu. Nemški del otočja Samoa se prideli Novi Zelandiji. Nemški del Nove Gvineje in Bismarckov arhipel Avstraliji. Maršalsko, Karolinsko in Mariansko otoče pripade Japonski.

Rusija.

V petrograjski sovet je bilo izvoljenih 641 poslancev, med temi 532 komunistov.

V ruskih vjetniških taboriščih Saborovsk, je izbruhnili upor nemških in avstrijskih vojnih vjetnikov.

Med Estonci in rusko boljševiško armado je izbruhnila in se razvila velika bitka. Boljševiška armada je prebila estonsko fronto. Izgube na obeh straneh presegajo 20.000 mož.

Tako je na primer junija meseca 1919 staljero jajce v Parizu 1 frank, pri nas pa 1 kruna. Kilo mesa 12 frankov, pri nas 12 kron, pšenica kg pri nas ob času žetve 2 kroni, na Francoskem 1½ do 1½ frančka. Popolnoma drugače so pa razmere pri stvareh, ki jih mi tukaj ne pridelujemo. 1 meter sukna stane na Francoskem 10 frankov. Ako hočem sukno plačati z našimi kronami, potem moram dati mednarodno vrednost naše krone, ta pa znaša 1 frank = 20 K torej 10 frankov 200 K. V sledi tega moram plačati že na Francoskem 1 meter sukna, katerega bi bil lahko poplačal obilo z 10 kg pšenice, s svoto 200 kron. K tej svoti pridejo še potem stroški prevoza in dobčok trgovca, eventualno tudi colinata, tako, da stane 1 meter sukna, ki bi ga dobil ga Francoskem za 10 kilogramov pšenice, pri nas 300 do 400 K. Meso se pri nas plačuje po 8 do 10 kron žive teže pri živini. Ako se mi posreči govedo spraviti na Francosko, dobim tam 8 do 10 frankov za kg, t. j. 160 do 200 kron. Jajce stane pri nas 2 kroni, če se mi posreči spraviti jajce v Ameriko, dobim za jajce 1 dollar, dollar je pa vreden sedaj preko 100 kron.

4. Kmetski pridelki in mednarodna vrednost.

Iz tega sledi, da kmet dobi za svoje pridelke komaj desetino mednarodne vrednosti, da pa mora plačati za vse, kar mu doma ne priraste, dvojno mednarodno vrednost. V naši državi prideluje za izvoz edino kmet — in ravno ta najvažnejši stan mora priti na beraško palico, ako se ne bode poskrbelo, da

General Denjikin je izgubil povoljništvo nad protiboljševiško armado. Njegovo mesto bo zavzel general Wrangel, ki bi naj započel novo ofenzivo proti boljševikom. Poljaki se bojijo boljševiških vojnih sil, katere nameravajo nameriti boljševiki spomladi proti Poljski.

Kmetska Zveza.

Štodi Kmečke Zvezze se vršijo v nedeljo dne 4. januarja po rani sv. maši v St. Jurju ob juž. žel. v Katoliškem domu, v Negovi in v Smartinu na Pohorju.

Izobraževalni tečaj priredi Kmečka Zveza dne 7. januarja v Starem trgu v staru Šoli za slovenjgrški okraj. Vsaka župnija naj pošlje na tečaj kolikor mogoče veliko število mož in mladeničev. Začetek tečaja ob 9. uri. Predavajo govorniki iz Maribora.

Krajevni odbori Kmečke Zvezze so se ustanovili zadnji čas za tele župnije: Sv. Barbara v Slov. gor., Sv. Marija ob Pesnici, Selnicu, Cirkovce, S. Janž na Dravskem polju, Slivnica pri ..., Fram, Cadram, Loče, Zreče, Žiče, Sv. Bolfenk na Kogu, Sv. Jakob v Slov. gor., Svečina, Sv. Jurij ob Pesnici, Sp. Sv. Kuugotja, Sv. Rupert v Slov. gor., Sv. Trojica, Sv. Benedikt, Sv. Ana v Slov. gor., Sv. Bolfenk v Slov. gor., M. Šežna, Sv. Anton v Slov. gor., Sv. Jurij ob Šč., Kapela, Brezno, Remšnik, Limbuš, Tezno, Ruše, Radvanje, Pobrežje, Sv. Lovrenc na Pohorju, Smarje, Ponikva, Hajdin, Sv. Urban, Vurberg, Sv. Andraž v Slsv. gor., Sv. Lovrenc v Slov. gor., Sv. Marko, Sv. Marjeta niže Ptuja, Rogatec, Sv. Križ pri Sl., Zetale, Stoporce, Ribnica, Sv. Anton na Pohorju, Zavrč, Leskovec, Sv. Trojica v Halozah, Sv. Vtd pri Ptuju, Videm, Brežice, Rajhenburg, Sevnica, Pišece, Bizejsko, Dobava, Sromlje, Kapele, Artiče, Koprivnica, Zdsle, Slov. Bistrica, Gornja Polskava, Spodnja Polskava, Crešnjevec, Majšperg, Poljčane, Tinje.

Krajevni odbori Kmečke Zvezze — resno na del! Skoro v vsaki župniji že imamo krajevni odbor Kmečke Zvezze. A od nekaterih teh odborov ne dobimo nobenega nlasu. Pozivamo vse odbore, naj takoj za prvo nedeljo sklicejo odborove seje in naj napravijo načrt za delo v novem letu. — Tajništvo Kmečke Zvezze v Mariboru.

Razdelite si delo! Pri sejah krajevnih odborov Kmečkih Zvez si razdelite odborniki in upniki med seboj delo. 1. Vsak odbornik, oziroma upnik naj dobi dodeljen svoj delokrog, kjer bo zbiral ude in prispevke; 2. odborniki si naj med seboj pomenijo, kateri bo vsako nedeljo in praznik pri cerkvi (včitalnici ali kaki drugi hiši) zbiral pritožbe naših somišljenikov proti nepravilno predpisanim davkom; 3. pomenite se glede shodov v posameznih vasih in občinah.

Vzgajajte si doma govornike! V sejah krajevnih odborov Kmečkih Zvez si določite in izberite domače govornike. Bolj izobraženi odborniki naj dajo domačinom govornikom navodila za govore.

Stetite naših pristašev. Nujno pozivamo voditelje krajevih organizacij Kmečke Zvezze, naj do 20. januarja 1920 seštejejo in popišejo po vseh župnjah oziroma občinah vse ude Kmečke Zvezze. Ob tej prilki poberte udhino za Kmečko Zvezzo za leto 1920. Prepis seznama tega štetja pošljite sigurno do 20. januarja tajništvu Kmečke Zvezze v Mariboru. Kot ude Kmečke Zvezze se šteje vsak moški in ženski državljan, ki je določil 21. leto. Na delo!

Koledar Kmečke Zvezze se naroča v Cirilovi tiskarni v Mariboru. Stane 4 K 30 vin. s poštnino vred. Denar se naj pošlje najprej po poštni pakaznici.

Slovenec, širite naše liste!

dobi tudi kmet za svoje pridelke mednarodno vrednost.

Ta pa je najmanj desetkrat večja kakor je cena, ki jo danes dobiva kmet za svoje pridelke.

Vidi se torej, kako neutemeljena je trditev, da je kmet krije draginje, vidi se pa tudi, kako slepe so oblasti, ki zaplenjujejo kmetom tlanino, ker je prodaja 1 kg za 40 kron, ko znaša mednarodna vrednost najmanj 400 kron!

5. Trgovec in kmetski pridelki.

V tej zvezi nam je odgovoriti še na vprašanje: kdo ima korist od teli razmer? Odgovor je tahek: Trgovec, ki prodaja naše pridelke v inozemstvu. Tak trgovec, navadno združen v raznih bankah, kupuje pri nas naše pridelke v našem denarju po gospodarskem kurzu krone, proda pa te pridelke za tuj denar, ki ima dvajsetkratno višjo mednarodno vrednost. Kakor smo že zgoraj dokazali, ima trgovec pri 1 kg žita, ki ga pri nas kupi za 2 kroni, čistega dobitka odbivši vse stroške vsaj 10 kron, pri mesu pa celo 160 do 200 kron, pri 1 jajcu do 16 kron itd. Za to pa vidimo, da so banke tekmo enega leta zaslužile ogromne svote denarja, tako da bodo postale gomejne gospodarice na denarnem trgu, — seveda v škodo ogromni večini pridelajočih slojev.

Take razmere no morejo dolgo trajati, ker trpi s tem tudi država. Spremigle se pa bodo le tedaj, se uredi vrednost našega denarja, t. j. če se uredi valuta. O tem pa bomo razpravljali v posebnem članku.

Gospodarske novice.

O konje in živinoreji.

Gliste pri konjih.

Včasih se zaredi v konju velika množina glist. Našeli so jih v enem konju do 1000 pritepen. Konjske gliste so belorumenaste, okrogle in na koncu nekoliko ožje. Zležejo se iz jajčec, ki pridejo z blatom iz glistavega konja. Ta jajčeca in njihove zarodke požro konji s krmo in vodo, iz teh se porodijo v konjskih črevih zopet gliste. Posamezne gliste konja ne škodujejo, a množina je vsekakor nevarna zdravju in življenju. Gliste, oziroma njihovi iztrebki jemljejo tek, motijo prebavljanje, povzročajo koliko, vnetje črev, drisko, zaprtje, neprebavnost in hiranje. Da je konj glistav, o tem se lahko prepričamo šele tedaj, ako se gliste pomešane s konjskim odpadkom. Domača zdravila proti glistam so: voda ali mleko, v katerem se je kuhal česen, bučno seme, divji kostanj, pelinov čaj, vožnik in korenje. Gliste se odpravljajo tudi tako: 15–20 gramov bljuvne soli raztopi dodobra v ½ litra vode in to raztoplino vilj v ¼ škafa pitne vode. Za žrebeto je dosti 4–8 gramov bljuvne soli. To pičajo ponudi žejnemu konju. Ko je to popil, mu ne daj pol dneva nič jesti. Potem napravi iz 30–40 gramov lopatike (aloje), malo moke in koščeka mila, kakor oreh velikega, in vode testo. Ta svitek daj konju, da ga počne. Bljuvna sol pomori gliste, a lopatika jih požene iz črev. V debelem konjskem črevu živi še neka druga, približno 2% em dolga glistica, ki pa ne napravi drugih neprilik, kakor srbečico jabolka (konec črevesa), vsled česar se konj na tem mestu in na repu večkrat drgne. To glistico preženemo tako, kakor veliko, a vrhu tega še izbrizgavamo čreva s česnovno vodo.

Zakaj postane govedo vampasto?

Ko se začne pokladati kravam trava, seno v kratkem poide, seči je treba včasih po starem senu, da se ga pomeša med travo. Tudi še neodstavljen teleta se na mleku prikrajša in se jim potem poklada trava. Vsak živinorej skuša dobiti po leti od krav kolikor mogoče veliko mleka; zato ga utrga teletom, če je le mogoče. Da bi teleta vsled tega preveč ne shujšala, jim poklada mnogo trave. Ugaja mu, ko vidi, kako blastno požira tele travo, toda ne spomni se, da bi dal teletom vsaj nekaj oblude, napravljene iz ovsene ali pa iz lanene moke ali kake druge bolj tečne klaje. Vampasta postane tako teleta, ki pridejo na svet po novem letu in ki jih držimo pozneje v hlevu, vampasto pa ge postane tele, ako je potem, ko ga smo odstavili, že precej časa žrlo seno in hodilo potem na pašo, posebno pa ob koncu zime. Ako se prvim odtrga mnogo mleka in se poklada potem izključno le travo, posebno pa še trda in morda celo mokra trava, pa nič tečne klaje, in se jih drži le v hlevu, postanejo na vsak način trebušnata. Takim teletom, če še žro iz visokih jasli, se hrbitenica navadno zlekne in rebra mu upadejo, kajti ogromna množina nepravljene in težke klaje vleče hrbitenico k tlu. Tako teletu stoji dlaka pokonci ali se ježi, život se pretegne, žival je mršava. Ceprav se poklada teletu trava v obilici, vendar tako krma ne zaleže, ker ni dovolj tečna. Žival le životari in iz takega teleta ne postane nikdar lepa živila. Teleta, ki so na paši, žro sicer tudi le travo, a bila so pravilno odstavljena, preden so šla na pašo. Teleta, ki so na paši, žro le kratko, lahko prebavljuje travo in še to polagoma, in v malih množinah. Kdor ne more spuščati poleti telet na pašo, naj jih dobro napaja z mlekom in ko jih hoče odstaviti, naj napravi opłodo iz ovsene ali pa lanene moke in naj ji prilije mleka. Priuči naj teleta polagoma tudi na zdrobljen, suh oves. Sena daj jim (drugače) mnogo, kajti ni se ti treba batiti, da bi se tele preobjedlo. Seno bodi dobro in tečno, a poklada naj se v malih množinah, a večkrat. Vsak posestnik naj poskrbi že med letom, da bo imel v shrambi dovolj starega sena, da ga bo imel za celo letnje. Ce je zunaj toplo in če preveč ne dežuje, tudi niso muhe

in brenčljivi preveč nadležni, naj se goni teleta na pašo. Ako je pašnik dobro ograjen in so noči gorke, pa naj ostanejo teleta tudi ponoči na prostem. Na pašniku trava in zrak teletu ne škodujeta, pač pa v hlevu.

Koliko časa naj dobivo tele mleko?

Naši kmetje imajo navado, da odstavijo tele takoj, ko je staro nekoliko tednov. To ni pravo gospodarstvo. Iz telet, ki se že v mladosti zanemarijo, ne bo nikdar pravega goveda. To se že večkrat preizkušalo. Švicarji dajajo teletu do 6. meseca mleko. Tudi Furlani pustijo tele 4–5 mesecev sesati. Priporočamo, naj se daje teletu mleko vsaj do 12. tedna. Tu pa ne mislimo tako, kakor dela večina naših gospodarjev, ki pripuščajo v resnici tele h kravi tudi do te starosti, toda še le potem, ko pomolze gospodinju kravo. Ne, če hočemo imeti lepo živino, dajmo teletu vse kravje mleko, vsaj do 9. tedna. Sele z 9. tednom začnemo tele lahko polagoma odvajati s tem, a odjemljemo polagoma nekoliko mleka. Kar pa odvzamemo pri mleku, moramo nadomestiti z drugo dobro pičo. Seno še ni za tele. Najbolje nadomestimo mleko s posnetim, toda še sladkim mlekom, katemeru bi se dodalo nekoliko lanenih tropin. Kdor nima takega mleka, da lahko teletu ovseno moko. Tudi otrobi za silo dobr. Ne smejo se pa preveč zmociti z vodo. Seno se mora teletu tudi polagati, toda ne v hrano, marveč bolj za to, da se mu tele polagoma privadi.

Cene za živino. V Mariboru plačujejo govejo živino po sledenih cenah: Voli 10–11, krave 6 do 10, biki 8–10, teleta zaklana 12, svinje 26–33 K. Razun pri teletih velja vse cene za živo težo 1 kg.

Nesrečna carinska politika sedanje liberalno-socialistične vlade je kriva vedno rastocene draginje. Pred meseci je odredila, da se mora za blago, ki se izvaža iz Jugoslavije, plačati izvozno carino v visokosti polovične vrednosti blaga. Če hoče izvozati kdo za 400.000 K blaga, mora plačati izvozne carine K 200.000. S tem se blago, ki ga hočemo izvažati za prebivalstvo one države, ki dobi to blago, podraži za polovico. Nemška Avstrija je sedaj odgovorila z enako protiuredbo. Upeljala je za blago, ki se izvaža v Jugoslavijo, s 1. januarjem izvozno carino. Tiskarne so doble od papirnic v Nemški Avstriji obvestilo, da bo s 1. januarjem vsled izvozne carine papir zopet za 30% dražji. Da se bo podražila zopet sol, vžigalice, sladkor, cement, železo, stroji in druge ljudske potrebščine, se ima naše ljudstvo zahvaliti sedanjemu liberalno-socialističnemu vladi, ki dela v Jugoslaviji tako nesrečno carinsko politiko!

Našo moko trži in ponuja minister-socialist A. Kristan po Dunaju in Pragi Avstrijem. Železniški minister Draškovič pa kuje prevozne načrte, kako bi edfural naše žito po železnici v Avstrijo in Francijo. Pri nas plačuje ubogo ljudstvo po deželi nezadorene cene za pšenico in koruzo. Avstrici in Francozi bodo otepali naš jugoslovanski kruh; mi pa bomo prezkevali prazne oblube našega prehranjevalnega ministra — socialista Bukšega. Dr. Korošca, ki je hrnil jugoslovansko gladno ljudstvo, so odstranili, da ga je zamenjal socialist Bukšeg, ki misli, da imajo želodec in poznajo kruh samo Avstriji in Francozi; Jugoslovan pa se preživljaj samo od svobodnega zraka.

Kje pa je od ljubljanske vlade zaseženo usnje? Demokrati in socialisti so trobili po svojih listih, da je pustil samodržec Slovenije dr. Žerjav od vlade zaseči velike množine usnje. To po vladi zaseženo usnje bi se dalo po znižanih cenah na razpolago revnejšim slojim, da ne bodo hodili bos v zimi in mrazu. Zima je tu, a o kakem cennem usnju ni sluha in ne duha. Vlada menda hrani to usnje za poletni čas o Kresu, ko ljudje po deželi obutve niti ne rabijo. Zopet same demokratično-socialistične — prazne oblube, boljše „barbarije“ — brez upa na kako izpolnitve. Od vlade zaseženo usnje bo tudi za naprej samo za verižnike, v zlatu in v biserih blesteče ter v žamet obute vojne dobičkarje!

Kako je pa s tobakom pod vladno oskrbo demokratov in socialistov? Količ se je govorilo in to lažilo občinstvo glede preskrbe s tobakom takoj po ustanovitvi Jugoslavije. Našim ljudem se je vedno dajal up: Glejte, Jugoslavija je pravzaprav evropska domovina tobaka. Potrpite vi duhana željni tobakarji, vsaj do nove žetve, pa boste dobili tobaka, kolikor ga bo kateri poželel. Čakali in čakali smo na vedno objavljeni tobak nove — jugoslovanske žetve. V tem času čakanja so se nečuvano podražile cene tobacnim izdelkom: vendar tobaka ni in ga ni dobiti! Letašnja tobaka žetev je bila bogata. Kje je pa tobak? Saj mestno tobaka se prodaja gnilo in plesnivo listje. No, saj vemo! Tobačne zaloge drži v svojih rokah demokratično-socialistična vlada. Tobaka je dovoli za neštete verižnike, ljubčeve sedanje vlade, ki tihotaplajo tobacne izdelke v Avstrijo in si krpajo svoje vrže žepo s tisočaki na škodo in nezadovoljnost ugo-slovenskih kadičev. Ministra socialistov: Kristan in Bukšek ter ljubljanski Žerjav, vi prijatelji ljudstva, mar li mislite zadovoljiti ljudske kadiče z listjem? A še to listje tržite za vnebovijoče drage cene. Taka vlada demokratov in socialistov tudi na polju tobaka. Obljubljali so demokrati in socialisti občinstvu tobaka za stelo; sedaj pa nudijo prazne ali s plesnivim listjem napolnjene koše. Kmet pa plačuj in plačuj, da si privošči vsaj v nedeljo ter praznik pipico smrdljivega listja!

Tihotapci spravljajo cele kupe „boljševiških“, t. j. nežigosanih enokronskih in dvekronskih bankovcev iz Nemške Avstrije in Madžarske v naše okraje. S temi bankovci ne morete danes plačati ne davka in

nih tudi trgovci ne sprejemajo. Odklanjajte jih! Tihtotapci pa, ki jih spravljajo k nam, javite oblasti!

Podružnica Maribor in okoliš Slov. Kmetijske Družbe priredi v nedeljo, dne 4. januarja 1920 ob 9. uri dopoldne, v Gambrinovi dvorani (Schillerjeva cesta) zborovanje s predavanjem „O pretakanju vina“, ki ga ima ravnatelj vinarske in sadarske šole g. J. Žnidarič. Pri tej priliki se bodo tudi sprejemala še zadnja naročila na galico in žveplo.

Podružnica Ptuj Slovenske Kmetijske Družbe ima svoj redni občni zbor na dan Sv. Treh Kraljev, dne 6. januarja 1920, ob 9. uri dopoldne v gostilni g. Zupančiča v Ptiju. Udnino za leto 1920 sprejemajo gg. Josip Zupanč na okrajnem glavarstvu, Ludek Sagadin na okrajnem zastopu in Ferdo Skuhala v Posojilnici v Narodnem domu. Člani naj udnino prejme, najpozneje pa do dne 8. januarja 1920, poravnajo, ker se jim drugače list „Kmetovalec“ ustavi.

Za podružnice Slovenske Kmetijske Družbe na bivšem Štajerskem in Koroskem bo glavni občni zbor v Mariboru tekom prihodnjega meseca. Na občnem zboru se bo izvolil podpredsednik za Štajersko in dolochen Število odbornikov. Delegati posameznih podružnic si naj poskrbijo pri podružnih načelstvih povrnilnice.

Stroji so došli. Kmetijska zadružna v Račjem pri Mariboru ima veliko zalogo poljedelskih širojev. Naše kmetovalce opozarjam, da si te stroje ogledajo in kupijo.

Znamenja, ki naznajajo mraz in burjo. Hud mraz in burjo naznajajo stare rane, ozebljene, trganje in pljučne bolezni. Jasni glasovi od severa, robovanje in žvižganje železnice naznajajo huš, suh mraz. Suhen, droben sneg in veter od severa prinašata huš mraz. Hudo zimo prerokujejo, ako je v jeseni zadost gib, ako nosijo miši nenavadno marljivo v svoj inkaj, če obdrži drevje dolgo svoje listje in če dobiva živina jeseni gostejšo dlako kakor sicer.

Šota, posebno šotin prah, je izborni sredstvo za dobro spravo in dolgo ohranitev zelenjave, sadja in jajc, ker ima šota v sebi razkužajočo moč in srka va-se gnilobo, smrad, vlago, pline in soparo. Jajca, shranjena v šotin prah, ostanejo izvanredno dolgo sveža in zdrava.

Tla se značijo najbolje, če zmešamo en del ugašenega apna s tremi deli navadnega belega peska, v to zmes pomakamo krtačo ter drgnemo tla, ki postanejo snažna in lepo bela.

Slovenski Gospodar stane za celo leto 24 K, za pol leta 12 K, za četrlet 6 K. Somišljeniki, agitirajte za naš list! — Cene časopisnemu papirju so od 27. decembra naprej poskočile za 110 %. Kilogram časopisnega papirja stane zdaj 9 K, poprej pa 26 vin. **Samo papir stane na leto za enega Slov. Gospodarja že 21 K.** Za stavek, tisek, znamke itd. nam torej ostane od vsakega naročnika le 3 K. Vsakdo torej lahko spozna, da ne bomo delali dobičkov!

Tedenske novice.

† Edvard Jonas. V soboto, dne 27. decembra, je v mariborski bolnišnici po daljšem bolehanju umrl faktor Cirilove tiskarne, g. Edvard Jonas, star 61 let. Rajni je bil zvest in priden delavec. V naši tiskarni je bil zaposlen neprestano 44 let. „Slovenski Gospodar“ in faktor Jonas sta bila tesno združena. Od prvega začetka, ko je vstopil v našo tiskarno, sta več let s prijateljem Boštjanom Ferkom skoro čisto sama postavila v tiskarni naš list. Tudi zadnja leta je g. Jonas pripravljal „Slov. Gospodarja“ za tisk. Več let je bil tudi odgovorni urednik „Slovenskega Gospodarja“, „Našega Doma“ in „Glasnika Najs. Srce“. A kot takega so ga Nemci in nemčurji tirali večkrat pred poroto. Obsedel je kot tak več mesecev v ječi. Vsak slovenski urednik, ki je v tistih časih prišel pred poroto, je bil gotovo obsojen. A naš Jonas se ni sramoval, da je moral „sedeti“, ampak je bil še celo ponosen na to. Rajni je bil spoštan in priljubljen pri svojih predpostavljenih in pri tovarniših. Imel je blago dušo, ki ni poznala srda. Pogreb se je vršil v pondeljek, dne 29. decembra, na pobreško pokopališče. „Slovenski Gospodar“ kliče svojemu dolgoletnemu najpridnejšemu in zvestemu prijatelju: Blag ti spomin! Spavaj sladko!

Slovenska Citalnica v Mariboru je priredila v nedeljo, dne 21. t. m. javno predavanje, ki je bilo mnogobrojno obiskano. Predaval je g. dr. Franč. Kovačič o svojih utisih v Parizu pri mirovni konferenci. Tako temeljitega in zanimivega predavanja že zdavnaj nismo slišali. G. predavatelj nam je orisal socialne in nравstvene razmere v Parizu v svetovni vojski, potem politične odnose na Francoskem in slednjih diplomatskih razmer, pri mirovni konferenci. Pojasnil nam je zelo težavno stališče, katero so imeli jugoslovanski odpolslanci v Parizu, ker so jih vedno in povsod ovirali naši zagrizeni sovražniki — Lahi. Gospoda predavatelja prosimo, da objavi svoje tako vrlo dovršeno predavanje. Burno ploskanje ob koncu predavanja in srčna zahvala g. predsednika dr. Medveda naj mu bo skromno plačilo za njegov trud.

Tihotapci spravljajo cele kupe „boljševiških“, t. j. nežigosanih enokronskih in dvekronskih bankovcev iz Nemške Avstrije in Madžarske v naše okraje. S temi bankovci ne morete danes plačati ne davka in

V Mariboru so pred nekaterimi tedni domaćin špebarjeni na trgu zaplenili špeh in jih še poleg tega hudo kaznovali, ker so debeli špeh domaćih svinj prodajali za 40 K 1 kg. Speh od slavonskih svinj, ki jih je pošiljal milijonar in velik liberalec Predovič v Maribor, pa so smeli prekupci na trgu svobodno prodajati kg po 40 do 48 K! Tajništvo Kmečke zveze v Mariboru se je takoj pritožilo v Ljubljano na deželno vlado, a slavni dr. Žerjavovi liberalno-socialistično-samostojni vladi se še do danes niti ni zdelo vredno odgovoriti na opravičene pritožbe domaćih špeharjev z Dravskega polja. Dasiravno nimamo prav nobenih določil glede najvišjih cen za špeh, je vodja mariborskoga gospodarskega urada — seveda velik liberalec pred Bogom in ljudmi — kaznoval kmete špeharje. In uspeh tega „modrega“ postopanja na mariborskem magistratu? Vsako sobot je sedaj v Mariboru manj špeha na trgu. Saj se špeharji niso skregali s svojo pametjo, da bi li vozili Mariborjanom špeh, a bi se dali še kaznovati za to! Liberalni gospodi na magistratu se imate zahvaliti, da je v Mariboru zopet pomanjkanje špeha!

Croatia, naš domaći jugoslovanski zavod valni zavod s sedežem v Zagrebu, je otvoril v Mariboru okrajno zastopstvo za Maribor in okolico. Tozadnja pojasnila daje zastopnik g. Števo Tončič v Mariboru, Windenauer-ulica št. 8. Zavod priporočamo kar najtopleje! Natančne navodila v inseratnem dnu!

Upisovanje v trgovsko nadaljevalno šolo se vrši dne 2. in 3. prosinca 1920 vsakokrat od 10. do 12. ure in od 14. do 15. ure pri vodstvu sedanje deške šole (poprej žensko učiteljicu) na Tapajnerjevem trgu v pritičju. Gosp. trgovci se torej opozorijo svoje učence ob določenem času k upisovanju poslati. Vsak ima svoja zadnje spričevalo ter krstni list seboj prinesi.

Za ustanovitev knjižnic v Prekmurju. Prekmurski Slovenci so imeli, dokler so živelji pod madžarskim tamom, malo stika z ostalimi Slovenci. Težke, da celo nevarno je bilo spravljati časopise in knjige čez Muro. Sole so bile madžarske, v katerih se ni slišala nobena slovenska beseda. Prekmurski Slovenci so do sedaj vsied popisanih razmer dobili le malo slovenskih knjig v ruke, akoravno so hrepneli po slovenskih knjigah. Potrešno je, da njim sedaj, ko se začne poduk v Šoia v slovenskem jeziku, pripomoremo do slovenskih knjig. Obračamo se do naših somišljenikov v posameznih župnijah, kakor tudi v večjih vaseh, da stopijo od hiše do hiše in nabirajo knjige za Prekmurske Slovence. Skoraj v vsaki hiši se bodalo dobiti stare knjige družbe sv. Mohorja, stare šolske knjige otrok, katere bodo v Prekmurju dobro došle. Nabrane knjige se naj pošljajo na naslov: Marijanščič v Veržeju, kjer bodo dijaki knjige v posamezne knjižnice uredili ter iste prekmurski Slovenci sami tam prevzeli. Vsem nabiralcem in darovalcem knjig je hvaležnost prekmurskih Slovencev gotova. Torej na delo za prekmurske Slovence!

Učiteljstvu in veroučiteljem. Od 10. decembra 1919 ugotavlja in nakazuje službene prejemke ljudsko in meščansko šolskega učiteljstva ter pristojbine za pouk verouauka ne več deželno knjigovodstvo temveč knjigovodstvo deželne vlade v Ljubljani (Blejweisova cesta, levo, pritičje, soba št. 3) kamor se je obračati v svrhu reklamacij. Izplačila se nakazujejo potom poštno čekovnega urada v Ljubljani, blagajničnih čekov knjigovodstva ne izdaja, toliko v vednost da ne bo osebnih potov glede izplačila. Zadnji čas so se pač nekatera nakazila radi kolekovanja in preselitev urada zakasnela, v bodoče bo poslovanje točno in redno.

Vsled naredbe Komande Dravske divizije preneha vidiranje potnih izkaznic za notranji promet pri Štajerskem obmejnem poveljstvu in pri Komandi mešte v Mariboru. Od 20. t. m. dajejo potna dovoljenja izključno politične oblasti, in sicer v Mariboru okrajno glavarstvo in kr. policijski komisariat.

Zvišanje pristojbin za brzjavke v Nemško Avstrijo. Vsled odloka poštnega ministrstva se zviša pristojbina za brzjavke v Nemško Avstrijo počenši od 1. januarja 1920 od 6 par na 10 par, t. j. po sedanjem tečaju od 21 na 35 vinarjev, minimum 1 dinar t. j. 3 K 50 vin. Poleg redne pristojbine je plačati pribitek 1 dinar ali 3 K 50 vin. za vsako brzjavko, kakor do sedaj. Casopisne brzjavke vživajo ugodnost znižanja za 50 odstotkov.

Uspeh kolekovanja v Sloveniji. Po naših informacijah je bilo v področjih deželne vlade za Slovenijo kolkovanih v celem za 300 milijonov kron bankovcev. Pri žigosanju je bilo v Sloveniji, kateri še takrat ni pripadal Prekmurje, še za 500 milijonov kron bankovcev.

Za potovanja na Koroško (območje okrajnih glavarstev Borovljke, Velikovec in občine Dravograd, Legerbuch, Labud in Ojstrica okrajnega glavarstva Slovenjgradec) je razen predpisane izkaznice za notranji promet, oziroma rednega potnega lista, potreben je posebno dovoljenje. To dovoljenje je pisorno zaprositi z dokazom o potrebi potovanja pri okrajnem glavarstvu, oziroma policijske oblasti rednega bivališča stranke.

Kaj pa je z našimi ujetniki v Italiji? Slovenski matere in žene, ujetniki sami nam pišejo in nas vprašujejo: Kaj vendar misijo naši Jugoslavijo vodijo deželni demokrati in socialisti, da prav nič ne storijo za odru naših ujetnikov? Ko smo imeli še parlament, so vsi naši poslanci dragali beograjsko vlado, da je spasti

la včasih kak glas vpijočega za rešitev naših vojnih ujetnikov. Sedaj pa, ko je odgoden parlament, pa se naši gg. ministri samo vozarijo po Jugoslaviji, klic naših mater, žen in jetnikov samih pa jim je deveta brig. Pred božičem je dospel v domovino iz Italije večji transport naših jetnikov, ki so bili vsi bojni in bolehati. Zastopniki vseh držav so čakali na ta transport v Inomostu in vabili svoje državljanke k sebi, da jih sprejemajo in pogostijo. Le jugoslovanskega zastopnika, ki bi bil sprejel naše uboge fante in "oženi" bilo nobenega. Škandal! Ministri se vozarijo po Pragi in Dunaju, v Inomost pa ni bilo nobenega. Ko je dospel ta ujetniški transport v Maribor, jih tudi ninko sprejel ali pozdravil. Lepo sliko so odnesli ti revje na svoje domove od Vas, vladni gospodje demokrati in socialisti, ki posedati srce le za-se in za svoj žep! O tej vladni brežbirnost glede ujetnikov še bomo govorili v poročali natančneje.

"Samostojni" ovaduh! Kmečka Zveza je glede markiranja bankovcev zavzela stališče, da je ta odredba liberalno-socialistične vlade obremenila le revnejše sloje našega ljudstva, dočim še do danes ni upeljala davka na vojne dobičke. Ker se markiranja niso preurediti tako, da bi bili pri odvzetju denarja (20%) udeleženi le bogataši, je naša stranka zavzela stališče: vladna mora dovoliti našim ljudem, da lahko s priznancami (boni) plačujejo davke. Samostojna Kmetijska Stranka si ni upala povedati vladu glede markiranja in odvzetja bankovcev ne ene besedice. Pač pa so njeni pristaši in poglavari šli med ovaduhe. Samostojni glavači sedaj naše govorilke ovajajo vladu kot državi nevarne hujšače in zahtevajo, naj se jih zapre. Lažejo, da govorilki Kmečke Zveze hujšajo naše ljudstvo proti plačevanju davkov. Taki prijatelji našega kmetskega ljudstva so poglavari Samostojne. Voditelji in govorilki Kmečke Zveze branijo na shodnih kmetskih interesih, a voditelji Samostojne jih naznajajo oblasti kot hujšače, ki so nevarni državi. Za svoje junaške ovaduške čine bodo dobili ti poštenjaki od svojih očetov liberalcev gotovo zlate kolajne! Slovensko kmetsko ljudstvo si bo dobro zapomnilo tiste ljudi, ki na shodih kričijo: Kmet in edino kmet, zoper zagovornike kmetskih pravic in branjev lje kmata proti previskom odmerjenim in krivičnim davkom pa nastopajo kot denuncijantje in ovadci. V današnjih razmerah ni lahko najti tako velikih izdajic slovenskega kmata, kakor so glavači Samostojne Kmetijske Stranke.

Liberalcem se ne upajo zameriti. Govorilki in preroči Samostojne Kmetijske Stranke na svojih shodih gromijo samo proti krščanski stranki, t. j. proti "klerikalcem." Proti liberalcem in socialistom, posebno pa proti sedanji liberalno-socialistični vladi, ki nosi vso krivdo sedanjih neurejenih razmer v Jugoslaviji, pa si ne upajo ziniti ne besedice. Še na nobenem shodu ni niti en govornik Samostojne upal odpreti ga sta proti nameravemu brezverskemu šolskemu zakonu. To je zopet jasni dokaz, da sta liberalna in Samostojna Kmetijska Stranka eno in isto. Krščansko in trezno misleči može, odprite oči!

Slate se brani! Ivan Mermolja, bivši opkar nar iz Vertoje pri Gorici, sedaj vrtgar "v Pesnici", se v zadnji številki glasila Samostojne Kmetijske Strane zelo slabo brani. Na očitke v naših listih, da je Ivan Mermolja meseca junija (19. in 20.) 1919 v Beogradu pri posvetovanju glede agrarne reforme izjavil sledi: "Kmetije danes toliko nesejo, da je on prideval na 5 ha (10 orahov) 30.000 K čistega dohodka na leto". Mermolja niti ne odgovarja. S tem priznava. Iv. Mermolja javno sam, da je res on v Beogradu pri vladu izjavil, da se lahko na posestvu, velikem 9–10 orahov, prideva letno 30.000 K čistega dobička in se še poleg tega lahko preživi na njem družina 12 oseb. G. Mermolja bo gotovo dobil od davčne oblasti, ki zelo pridno predpisuje tudi malim posestnikom dohodninski davek, zlato kolajno za to svojo izjavo. Tako brani voditelji Samostojne Kmetijske Stranke pravice našega kmata!

Za SKZ so nabrali na zlati gostiji Mih. Kluba v Kapeli 91 K. Prisrčna zahvala! Spominjajte se tudi po drugod ob raznih slavnostih Slov. Kmečke Zvezbe!

Nazadovanje alkoholizma v Belgiji. Po urejenju porabe alkohola in znatnem omejenju proizvajanja alkohola med vojno je nazadovalo tudi v Belgiji pisanje. Kot dobra posledica tega se je znižalo i število ponorelih sprejetih v norišnico v Bruselju od 58 sprejetih leta 1913 samo na 2 v letu 1918. V celi Belgiji je bilo sprejet leta 1913 419 pijancev v norišnico, leta 1919 samo 96. Zanimiva je bila poizvedba upravne komisije v centralni jetnišnici v Lovici. Iz 516 kaznjencev je smatralo 147 pisanje kot vzrok vsega zlodejstva, 95 je imelo pijance za starše, 432 se je izjavilo za prepovljajoč prodaje opojnih pijač, 5 je zahtevalo prepoveda žganja in samo 10, se je zadovoljilo z omejitvijo prodaje alkohola.

Za Krekovo socijalno-politično šolo je daroval poslanec Vesenjak 100 K.

Z vlaka je padel pred postajo Rimske Toplice dne 23. t. m. zvečer ob 9. uri 45 letni Oskar Gerš, elektromonter. Spodrsnilo mu je raz stopnice ter je padel iz vagona in obležal nezavesten na progi. Čez 3 ure so ga šele našli ter z ekspressnim vlakom prepeljali v Ljubljano. Poškodoval si je desno nogo v členku, sicer ni zadobil poškodb. Vzrok so naši vagoni, ker nimajo strašča, kakor drugi moderni vozovi. Tudi tukaj bo treba preureditve! Vagoni tudi niso nič razsvetljeni, da ljudje ne vidijo kam stopati. Bog

vedi, koliko časa bode še treba čakati, da se taki nedostatki odpravijo.

Velika železniška nesreča. Na mali slavonski postaji Saš, proga Sisek—Brod je v sredo 24. t. m. nastala velikanska železniška katastrofa vsled eksplozije ekrazita, ki je bil natovornjen na tovorni vlak. Eksplozija je bila strašna. Proga je na 100 m povsem razrušena. Mnogo je žrtev. Sprevidnik in strojevodja sta bila takoj mrtva. Železniški promet bo na tej progi skoro za 14 dni povsem ustavljen. — Ekspressni vlak Pariz—Beograd ima sedaj znatne zamude, ker mora napraviti velik ovinek. — Železniški promet med Siskom in postajo Sašom, kjer sta na sveti večer eksplozirala dva vagona ekrazita, je bil snočen zopet vzpostavljen.

Roparstva v Zagrebu. Te dni je dopotoval v Zagreb pivarski poslovodja Gasberger. Na kolidvoru se mu je ponudil neki moški, da mu počake pot do hotela. Gasberger je bil nepreviden dovolj, da je ponudbo sprejel. Neznanec ga je odvedel do železniškega mosta, kjer sta prisločila dva moška z revolverjem in ga prisilila, da jim je izročil ves delar — 4000 K. Potem so ga pustili. Enako se je nedavno pripetilo nekemu Slovencu, ki je tako prišel ob 40.000 K imovine.

Potres na Koroškem. Iz Svetnevasi nam poča: Dne 22. decembra 1919 se je tresla tuzemlja 3 sekunde dolgo, precej močno, tako, da so se bolj slabo zaprta vrata sama odprla.

O velikih povodnjah nam poročajo listi v pokrajini ob reki Rioni. Meni in Nekarju. Vsi kraji ob teh rekah so poplavljeni in plovba ustavljen. Mostovi so porušeni. Na Württemberškem je morala požarna brama na sveti večer pomagati ljudem in živini iz nevarnosti. Tudi kraji ob Donavi so poplavljeni. V vzhodni je mnogo pokrajini pod vodo. V Alzaci so narasle vse reke.

Nemškega barbara so obsodili. Vojno sodišče v Amiensu na Francoskem je obsodilo nemškega državljanina in častnik Hermanna Röckling na deset let ječe in 10 milijonov frankov odškodnine, ker je razrušil med vojno jekleno v Brodeyju.

Priobčili smo že v "Gospodarju", da so obsodili in obesili v Budimpešti več teroristov. V zadnjem času so obsodili v Budimpešti še pet obtožencev v smrt na vešalah. Ostalih devet obtožencev je bilo obsojenih v ječu od dveh do petnajst let.

Letna trgovska razstava bo v času od 4. do 21. aprila 1920 v Belgiji z namenom, da zainteresira naeni strani prijateljske države za predmete, ki jih Belgija lahko izvaja, na drugi strani pa, da se da producenti prijateljskih držav pritožost, vstopavši trgovske zveze z belgijskimi odjemalcem. Kraj razstave še ni določen.

Redna pomorska zveza se je s 1. decembrom t. l. aktivirala med Baltimore, Neapljem in Trstom. Tozadne obvestilo je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbirnice v Ljubljani na vpogled.

V zelo velikih slučajih se dogaja, da ponesrečenci, njih vdove, otroci in ascendentje listine (rojstne liste, mrtvaške liste itd., ki jih pošlejo delavske zavarovalnice zoper nezgode v Ljubljani, kolkujejo, včasih celo z večkratnimi kolki). Opaziramo tem potom vse prizadete, da so take listine, namenjene uradni uporabi zavarovalnice, po paragrafu 56 nezg. zakona kolka in pristojbine proste. Zupni uradi morajo take listine izdati ex offio. Dalje opaziramo, da morajo vsi dopisi privatnih oseb na zavarovalnico biti zadostno frankirani. Zgoraj omenjene listine pa morejo upravičenci dopošljati tudi potom eten. V tem slučaju ni treba frankirati.

Silestrov večer v Reški je že zavrnjen. Ker je železniški promet zopet ustavljen, moramo iti peš iz Maribora čez Bistrico do Sv. Areha. Priglasiti se je najkasneje do dne 31. t. m. opoldne pri g. Brunon Rotter, Tiskarna sv. Cirila.

Planinski pleš se vrši v Mariboru dne 1. srečanja 1920 v vseh gornjih prostorih Narodnega Doma. — Odbor ima namen, nuditi na istem vsem svojim prijateljem poseben užitek. V to svrhu vabi vse gg. vinogradnike, da se udeleže razstave vin našega Spodnjega Štajera. Da pa je to omogočeno, naj vpošlejo vsi, ki se nameravajo udeležiti razstave, od vsake vrste svojih najboljših vin nekaj butelk, opremljenih z etiketo, na kateri je ime vina, vinogradnika in letnik zabeležen na trgovca g. Ellinger Armin, Maribor, Magdalenski trg. Ob enem prosimo, da se priloži vsaki taki pošiljki račun, da se zamore isteg potem povravnati. Mariborska podružnica S. P. D.

Dopisi.

St. Jakob v Slov. gor. V petek, dne 19. dec. so zanesli k večnemu počitku najodličnejšega moža našega župnije: Alojzija Jagra, veleposestnika, župana, člena okrajnega in drugih javnih zastopov iz Gornjega dola. Okoli 1000 oseb je spremajalo pokojnika na zadnji poti. Pogreb je vodil v spremstvu 3 gg. duhovnikov in mu pred domačo hišo govoril ganljivo slovo jareninski dekan č. g. Čižek. Nagrobeni govor je govoril

pokojniku, njegov brat č. g. Avgust Jager, župnik v Galiciji. Zastopnik Kmečke Zveze in okr. zastopa se je poslovil ob gomili od pokojnika kot zavednega pristaša KZ, vnetega Slovence in pridno sodelujočega člena okrajnega zastopa. S pokojnikom, ki je umrl v najlepši moški dobi 47 let smo obmejni Slovenci mnogo, mnogo izgubili. Svetila mu večna luč! Ostalim naše sožalje!

Sv. Benedikt v Slov. gor. Naše bralno društvo je v nedeljo 23. novembra obhajalo dvajsetletnico obstanka na slovensem način. Spominjali smo se naših velikih dobrotnikov: župnikov Zmazka, Muršiča in Pauliča. V živahnu dvogovoru sta nam Ana Kraljeva in Terezka Veisova razložili zgodovino društva. Blizu osem let je društvo spalo, vendar so udje društva v 12 letih prečitali nad 12.000 knjig in se je predstavljalo 27 iger. Na to so naša dekleta res izborno predstavljala igro "Junaška deklica". Slovensost se je vrnila v lastnem društvenem domu, česar smo posebno veseli. Prelepa igra se bo ponovila v nedelje po Novem letu dne 4. januarja po večernicah. Domačini in sosedje pride, imeli boste krasen užitek. Pri našem društvu sedaj živahno delujejo trije odsek: mladeniča in dekliška zveza ter benedikški "Orel", ki steje 24 letovadec.

Selinci ob Dravi. V nedeljo so imeli tu Sokoli shod. Hoteli so ustanoviti Sokola. Razlagali so naši verni mladini, da Sokol ni proti veri. Pa so slabo naleteli. Mi Selinci Sokola že dobro poznamo in vemo, da je Sokol brezverski. Zakaj si pa ne upate povedati resnice? Mladina, zapomni si dobro: Sokol je brezverski — proč od njega!

Brežice ob Savi. Po dolgih letih odmora bozopet enkrat tukajšnje "Katoliško slovensko izobraževalno društvo" stopilo pred javnost z gledališko predstavo. V nedeljo, dne 11. prosinca 1920, točno ob pol 4. uri popoldne uprizori namreč v veliki dvorani Narodnega doma "Veriga", ljudsko zgodbo v lreh dejanjih, ki jo je spisal F. S. Finžgar. "Veriga" je po splošnem mnjenju ocenjevalcev ena najlepših in najboljših sedanjih modernih in resnih iger. Dr. J. Pregelj piše v "Dom in Svetu" 1919, str. 236—37 o tej igri med drugimi to-le: "Veriga" je elementarno lepa . . . Po svojih vrlinah, ki jih ima v obilici že zdaj, je eno najboljših sedajnih naših dramatičnih del. Ker pri predstavi iz prijaznosti sodeluje tudi polnoštevni salonski orkester tukajšnjega "Godbenega kluba", ki bo proizvaja pred igro in med odmori prvo vrstne komade, bo nudila predstava vsakomur lep umetniški užitek, zato vabimo k prav obilni udeležbi. Predprodaja vstopnic je v kapelji od nedelje, dne 4. prosinca 1920, naprej vsak dan od 3. do 4. ure popoldne. Priskrbite si pravočasno vstopnice, ker zadnji dan jih mogoče ne bo več dobiti.

Prireditve.

Bralno društvo v Žičah priredi na dan Nov. leta in v nedeljo, dne 4. januarja ob treh popoldan predstavo "Novi zvon na Krtinah", tridešanka, in 2 prizora naše šolske mladine. Vabimo sosedje in do-mačine!

Mala naznanila.

Prodaja vina

lastnega pridelka 1919 iz vinskih

goric Štajerske hranilnice v Ha-

ložah in Slov. goricah. Vinske

poskušnje so dne 10. in 11. jan.

1920 pri upravitelju posetev

štajerske hranilnice v Podlehniku

pri Ptiju na razpolago. Ponudba

za vino je pismeno v zapretem

pismu z označbo: "Vinska pu-

nudba" predložiti imenovemu

upravitelju v Podlehniku do

17. 18. januarja 1920. Prodajalec

si pridržuje pravico, da se pri

eventualnih špekulativnih ponudbah ne ozira na najvišje poconde

vi na odločevalo povrjeniščo za

agrarno reformo v Ljubljani.

Upravitelj posetev Štajerske

hranilnice Podlehnik pri Ptiju

576

Franc Filipič, loncar

Maribor, Mlinska ul. 35, pre-

vzame vsakovrstno popravljanje

pedi in štedilnikov po najboljši

izpeljavi.

574

Pridna in počena učenka, katera

ima veselje do trgovine ima vstop

v trgovino I. Trau, Ljubljana.

Za istotam se ihče tudi dokla od

20 do 30 let starca, poštensia

Ivo Čater, Bežigrad—Celje, kupi
vsiake množino rezanega, tesanega
in okroglega

mehkega lesa.

Kupi tudi bukov, hrastov, jesenov,
črešnjev les, bukova drva in oglje
ter plačuje vse po najvišji dnevni
ceni. 518

Janez Eregar, klobučar v Mariboru,
Gospodska ulica 16 kupuje
zajče keže
po najvišji ceni. 530

Bubrežiča gostilna z nekaj orali
posestva na defeli ali v bližini
kakršega trga ali mesta na Spod.
Štajerskem se takoj kupi. Vzame
se tudi v najem. Cenjene ponudbe
naj se blagevoljno poslati pod
"Gostilna 1920" na upravo listo.
529

Kupujem okrogel les za
žago

na štoru ali na žago postavljen
ali drugače po dogovoru. M. Vrečko,
Polzela. 527

Konjski hlapec

oženjen, ki je vajan po hribih vo-
ziti les, se sprejme proti dobremu
plačilu s 1. januarjem. Matija
Obrač, Maribor, Fischergasse 9.
542

Naglavni robeli,
barhenti za obleke
sukna, šifone,
črn klot,
vse vrste krtač,
britve, glavnike,
toaletno milo,
krema in vaselin-
mast za čevlje itd.
po najnižjih cenah

Alojzij Gniušek,

kem. skladishe v
Mariboru, Glavnitrg

KOTLE

za žganje, pralne kotle, bance,
štendalike in vse v kotarsko obrt
spadajoča dela. Izvršuje tečno in
po zmernih cenah

Lovrenc Tomažič, Maribor
Sediljska ul. 24.

Zavarovanje zoper škodo po požaru!

Edina slovenska zavarovalnica zoper škodo, po-
vzročeno po požaru je ljubljanska

Vzajemna zavarovalnica.

Glavni zastop za naše obmejne kraje je v
Celju (Breg); v Mariboru daje pojasnila za-
stopstvo "Vzajemne" v pisarni Augasse Št. 10;
v Kamnici pri Mariboru pa v pisarni Posojilnice.
Jugoslovani, zavarujte se pri domači zavarovalnici.

"CROATIA"

567—
250

zavarovalna zadruga v Zagrebu.

Zavarovalni oddelki:

Požar Vlem Nezgode
Življensko zavarovanje Ljudsko za-
varovanje brez zdravniške preiskave.

Ponudbe sprejema in daje pojasnila:

Okraini zastop za Maribor in okolico.

Steve Tončić, Maribor Windenauerjeva ul. 8.

Slovenci širite naše liste!

Zahvala.

Božja previdnost je poklicala k sebi našega dobrega nad vse ljubljenege, blagega

Antona Šlamberger,

posestnika v Zerkovcih.

katerega telesne ostanke smo izročili dne 19. decembra 1919 materi zemlji. Zahvaljujemo se
najiskrnejše vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, domačinom in tujcem, ki so spre-
mili nepozabnega rajnega k večnemu počitku. Predvsem hvala č. g. Matevžu Štraki, župniku
pri Sv. Petru, ki je vodil pogreb od hiše žalosti na pokopališče v Brezju, kjer je imel v
sreči segajoči nagrobeni govor, gg. kaplanoma iz Hoč, Francu Polak in Ivanu Kljun, pevcem
za gulinjivo slovo pred hišo žalosti, kakor tudi pri odprttem grobu in cenj. rodinam za krasne
darovane vence. Bog povrni tisočero!

Dragega pokojnika priporočamo v blag spomin, njegovo dušo v molitev.
Zerkovci, dne 20. decembra 1919.

Žalujoča rodbina Šlambergerjeva.

Karel Kocijančič

kamnoseška industrijska obrt v Mariboru

Schillerjeva ulica 25

pripravlja svoje zelo bogato zalogo v žrifih,
nagrobnih spomenikov, plotčah za urni-
valne misi in za pohištvo, vse betonska
in podobarška dela. Prevzema vse v
njegovo stroko spadajoča cerkvena dela
kot olтарje, prižnice, ter sploh vse cer-
kvena dela v kamnu, kot svedoči mari-
borsk franciškanska cerkev. Ves obrat
na svoje! Lastni kamnenciom pri Slov.
Bistriči, industrija za granit, memor in
sienyt.

1664—424

Srečno novo leto

želti

Ferdo Sert
eksportna trgovina v Mariboru.

Poziv!

V nadejjo, dne 3. novembra 1918 pred-
poldne sta bili oropani trgovina s papirjem in
galanterijskim blagom ter trgovina z delikatesami
v Strnišču pri Ptaju. Pozivljeva vsakogar, ki bi
mu bilo znano, kjer se nahajajo oropani pred-
meti kot posteljnina, preproge, moške in ženske
obleke, perilo, različno pohištvo itd., da na spo-
daj označeni naslov naznači nemudoma imena in
bivališče neznanih storilcev proti nagradi 1000K.

Ivan Čepera in Strobl,

Maribor, Fabriksgasse 21, v trgovini.

Svarilo.

Naznanjam, da ni nihče upravičen jemati
na up blago na moje ime ali na ime mojega
oskrbišča v Pesnici ter da bi na ta način na-
stale terjatve nikakor ne priznal. Isto tako ni
nihče upravičen prodajati inventarne predmete
oskrbišča. Predaje in nakupovanja priznam le
tedaj, če ista sklenem jaz osebno, ali pa moj
pooblaščeni zastopnik Erih Eisenmann, ravnatelj
mariborske mlekarne.

Ing. Evgen Pilz, l. r.

Raznašalcí

za naše liste se sprejmejo proti do-
bremu zaslužku. Cirilova tiskarna.

Primarij Dr Ivan Rajšp

ordinira popoldne od 1. do
3. ure, po nedeljah od 8. do
9. ure predpoldne

v Celju, Krekov trg 16
(nasproti kolodvora).

Novi tečaji

za

slovensko stenografijo, nemško stenografijo, stroje-
pis, slovensko korespondenco, nemški pravopis
in korespondenco, računstvo, navadno, dvostavno
in ameriško knjigovodstvo, slovenski jezik za
začetnike, nemški jezik za začetnike, hrvatski
jezik in lepopis začnejo dne 5. januarja 1920.

Zasebno učilišče Legat

v Mariboru, Vetrinjska ulica 17/l.

Novi tečaji trajajo 4 mesece, obširni prošpekt
brezplačno.

1793

Slovenci širite naše liste!

Zahvala.

Za mnogobrojne poslanice srčnega so-
čutja in za številne izraze sožalja, ki smo
jih dobili od vseh strani ob prilikih bolezni in
prezgodnje smrti našega tako iskreno
ljubljenega in od vseh spoštovanega soproga,
oceta, brata, svaka in strica gospoda

Alojzija Jager

veleposeteška, gerenta, člana okrajnega
zastopa in drugih javnih zastopov,
izrekamo tem potom svojo najiskrnejšo za-
hvalo. Posebno se zahvaljujemo vsem sosedom in prijateljem, ki so nam stali ob britkih
bolopolnih urah na strani in nas tolažili. Hvala
pred vsem domaćima gg. duhovnikoma za
tolazišča sv. vere in zdravniku g. dr. Moro-
cuttiju za zdravniško pomoč. Svojo izkreno
zahvale izrekamo sorodnikom in mnogobroj-
nemu občinstvu, ki se je udeležilo pogreba
nepozabnega pokojnika. Zahvalimo jareniš-
kega dekana č. g. Jos. Čižeka za slovo pri
hiši in vodstvo pogreba, pevcem, orožništvu,
zastopnikom okraj. glavarstva, okr. zastopa
in Slov. Kmečke Zveze in sploh vsem!

Ohranite dragega nam Alojzija v spo-
minu ter se ga spominjajte v molitvi.

Bog bodi vsem Plačnik.

Sv. Jakob v Sl. g., 19. dec. 1919.

Žalujoči ostali.

Gostilničarji, kavarnarji,
vinogradniki pozor!

Trgovina z vinem

Oset & Cajnko, Slovenjgradec.

Naznanjava, da imama veliko zalogo najboljše sortiranega vina kakor: Muškateljc, rizling, šipon, burgundec, portugizec, šilhar, pristnega lptomerčana, pekerčana, haložana, bizejčana, ter črna dalmatinska in banatska stara in nova vina.

Kupujeva

iz vseh vinorodnih krajev vsa najboljša vina po najboljših cenah.

Se priporočava Andrej Oset in Franjo Cajnko.

559

SUKNO! SUKNO!

in kampan za moške obleke, volno, parhart in modrovino za ženske obleke, šifon, belo in pisanu platno za perilo in razno manufakturno blago, kakor tudi razine robe, srajce, odeje prodaja doma in razpšilja po celi Jugoslaviji zaradi velikega nakupa v inozemstvu po čudovito nizkih cenah veletrgovina in razpšiljalna.

R. Stermecki, Celje Št. 300
Slovenija. 498

Karčni odrezano se zamenja ali vrnjen denar.
Naročite takoj ilustrovani cenik.

Oznanila Union-Propagande, Maribor, Gosp. ul. 25.

Barva Kemično čisti
vsakovrstno blago. 1695—488—208 obleke

Pere in svetlolika
ovratnike, zapestnice in srajce.

Tovarna JOS. REICH,
MARIBOR, Gosposka ulica št. 38.
Poštna naročila se izvršujejo točno.

Dr. J. Majcen

zdravnik

565

ordinira od 1. januarja 1920 naprej vsak dan
od 8.—9. in od 2.—3. ure

v Mariboru, Tegetthoffova cesta 21/II.

Gospod lekarnar pl. Trnkóczy v Ljubljani!

Naročam po pošti 5 paketov »Mastin«. Dajal sem ga po navodilu na teden enkrat po eno pest v krmo in živalim žreti. Veselje je gledati, kako moja živina rada žre, uspeva, se debeli in masti. Srčna hvala!

S pozdravom
Frane Trubiansky,
Lugos (Banat).

Primešaj „Mastin“ kumi.

Ce živina krmo lažje in do zadnjega prebavi in popolnoma izkoristi, da se na koncu nič ne izgubi, če se dvigne slast do žretja, potem se pospešuje redilnost, vsled tega težka živina, mast meso, jajca, mleko. To se doseže, ako primešamo krmi enkrat na teden pest praška »Mastin«. Ob pomanjkanju krme, ko se uporabljajo nadomestilna sredstva za krmila, pa se primeša dvakrat na teden. Prašek »Mastin« je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, Parizu, Rimu in na Dunaju. Tisoč gospodarjev hvalijo »Mastin«, ko ga enkrat poizkusijo, ga ponovno rabijo. 5 zavojev praška »Mastin« zadostuje za 5 mesecev za enega prasiča ali vola. Glasom oblastnega dovoljenja sme »Mastin« prodajati vsak trgovec in konzumna društva. Ako se pri vas v le karnah in trgovinah ne dobi, potem naj se naroči po poštni dopisnici v izdelovalnici »Mastin«, to je

lekarnar Trnkóczy v Ljubljani
5 zavojev (paketov) »Mastin« za K 17.50 p. št. ne
prosto na dom. Od tam se pošilja »Mastin« s prvo
369 pošto na vse kraje sveta.

Trgovina z manufakturo, čevljji ltd.
Franjo Majer, Maribor
Glavni trg štev. 9.

Savinjska dolina.

Kdor želi prihodnje leto zidati po novem načinu
zidanja

ki je polovico ceneje, si prihrani 50 oostotkov na delavcih 70 odstotkov na apnu in pesku, 35 odstotkov na opeki, Kdor želi imeti železobetonske traverze, stavbene načrte, naj vse to že sedaj naročuje. Plačajo se lahko stavbe tudi z lesom. Naročujte takoj. **Korošec Dragotin**, stavbno podjetje, Braslovče.

Kdor oglašuje, ta napreduje,

posebno pa po

**ZAVODU ZA OGLES IN REKLAMO
„UNION-PROPAGANDA“**

Maribor, Gosposka ulica 25.

**Odvetnik
dr. Lenart Božič**

si usoja naznaniti,

**da je otvoril svojo pisarno
v Gornji Radgoni,**

Spodnji gris štev. 12. 557

**Odvetnik
dr. Andrej Veble**

naznanja, da je otvoril

odvetniško pisarno pri Sv. Lenartu v Sl. g.
(v posojilniški hiši, I. nadstropje). 515

Ivan Hajny, zaloga poljedeljskih strojev v Mariboru, Tegetthoffova cesta št. 45 nasproti glavnemu kolodvoru priporoča cenjenim posestnikom sledeče stroje, kateri se nahajajo v zalogi, v nakup: vitle, mlatilnice, žitne čistilne mlince, sadne mlince, stiskalnice, drobilne mlince, travniške brane, izvrstno pocinkane brzoparičnike v velikosti 50 do 160 litrov.

Nadalje priporočam stalne in prevozne motorje, čistilne mlatilnice in druge potrebščine. Ker se mora s tem računati, da bodo cene zopet poskočile, bi bilo v lastnem interesu vsakega posestnika, da si nabavi prej ko mogoče stroje, katere potrebuje za prihodnje leto. — Preskrbim tudi slamoreznične nože po dnevni ceni. Postrežba točna. Na dopise se takoj odgovorja.

Potrebujete trpežne čevlje?

Oglejte si zalogo pri

JAKOB LAH :: MARIBOR,
Glevni trg 2.

Tam dobite zanesljivo močne, na roko izdelane moške, ženske, deške in dekliške čevlje po najnižji ceni.

Zaloga galanterijskega blaga, trpežnih torbic, počasnih košar.

**Slovenski slaščičar
MILAN KOSER: MARIBOR**

Grajski trg

se priporoča cenjenemu občinstvu v poset in za naročila finega in navadnega peciva in slaščic za gostije in domače potrebe.

**SPODNJEŠTAJERSKA
LJUDSKA POSOJILNICA**

R. z. z. n. z.

V MARIBORU, STOLNA ULICA 6

Obrestuje hrenilne
vlege po 3 odstot.

Daje posojila pod ugodnimi
pogoji na vknjižbo, po-
ročstvo in zastavo ::

Pojasnila daje vsak dan
od 8. do 12. ure dopoldne
in od 2. do 5. ure popoldne

Uradno ure sredo in četrtek od 9.
do 12. ure, v soboto od 8. do 12. ure

Najnovejše!

**Sv. Evangeliji in
Dejanje apostolov**

je knjiga, kakor je Slovenci dozdaj še niso imeli. Obsegata vse evangelije in dejanje apostolov z razlagom. Oblika molitvenika lična. Vezava prikljiviva. Cena s poštnino vred K 6'90. :: Naroči se v

**tiskarni sv. Cirila
v Mariboru.**

Slovenci! Sežite po znameniti knjigi!

Prva jugoslovanska tovarna za poljedelske stroje, stavbno in umetno ključavničarstvo, mehanična delavnica za kolesa in automobile

FRANJO FARIC

Maribor, Pobrežje.

Specijaliteta:

Izdelovanje peči za kemikalije, motorjev na bencin in olje, finih železnih in lončenih štedilnikov, železnih ograj, stalacij plina in vodovodov.

Popravljalnica

vsakovrstnih strojev, spojevanje strtega litiga železa ter sploh vsa v to stroko spadajoča dela.

Vlivanje železa in medenine v lastni tovarni. — Kupim staro železo! — Lastni inženirji za izdelovanje naročov v tovarni. 1514—293

FRANC URŠIČ

mesar na Glavnem trgu

V MARIBORU

prodaja goveje, teleče in

svinjsko meso najboljše

kakovosti ter se priporoča

za obilem obisk.

1687